DENUMIRI PENTRU NOȚIUNEA DE „*VIN RĂU*“ ÎN LIMBA ROMÂNĂ

DE

ION NUȚĂ

0. Materialul care stă la baza acestei lucrări a fost adunat din 1 288 localități de pe întreg teritoriul dacoromân. Majoritatea lui provine din anchete dialectale efectuate în Moldova[1] (819 localități; 507 anchete directe + 312 anchete indirecte) și în cele mai importante centre viticole din celelalte regiuni ale țării[2] (469 de localități: 53 anchete directe în județele Bistrița-Năsăud, Dolj, Prahova, Sibiu și Timiș + 416 anchete indirecte), ca răspuns la întrebarea nr. 206 („Cum numiți vinul de proastă calitate?“) din *Chestionar de viticultură*, publicat în *Chestionar dialectal (nume de locuri și de persoane, terminologia meseriilor, a viticulturii și pomiculturii etc.)*, Iași, 1969, p. 303. Acestora li se adaugă răspunsurile primite de B.P. Hasdeu la întrebarea nr. 60 („Cari sînt pe acolo numirile feluritelor vinuri și cele privitoare la culoarea vinului, la gustul lui, la tărie etc.?“) din *Chestionarul lingvistic* (482 de localități), cele înregistrate în ALR SN I, h. 241 (*Vin rău*) și materialul extras din dicționarele limbii române, din glosarele regionale apărute în reviste sau în volume independente, din tratate și publicații de agricultură și viticultură.

0.1. În lucrare sînt discutați termenii simpli (proprii și metaforici), sintagmele care denumesc noțiunea de *vin rău*, toate construcțiile înregistrate de noi, atît cele cu circulație mare, cît și acelea care apar cu totul izolat. Un capitol special este rezervat formării cuvintelor prin derivare și compunere, reduplicărilor, contaminărilor și valorii simbolice a termenilor.

0.2. La fiecare cuvînt sau sintagmă am menționat între paranteze răspîndirea geografică (cînd termenul este întîlnit în mai mult de 4 localități ale unui județ, am indicat județul; cînd el se găsește în mai multe județe ale aceleiași regiuni, am menționat provincia istorică: Moldova, Oltenia, Transilvania etc.), sensurile proprii sau figurate înregistrate de dicționare sau alte izvoare lexicografice (în cazurile cuvintelor polisemantice), iar în notele de la subsol am indicat izvoarele în care termenii apar cu sensul de *vin rău*.

I SINTAGME PROPRII

0. Majoritatea sintagmelor care denumesc noțiunea în discuție sînt combinații de două cuvinte cu sens lexical deplin, care formează un „grup sintactic stabil“[3] și sînt analizabile din punct de vedere gramatical și semantic. Sintagma utilizează cuvinte de sine stătătoare, dintre care unul de bază, substantiv, invariabil, cu rol de determinat (*vin*), iar celălalt, determinantul, un adjectiv (un adjectiv propriu-zis, un derivat al acestuia sau un derivat de la substantive și verbe) sau un substantiv care califică cuvîntul de bază. Topica acestor tipuri de sintagmă este cea obișnuită în limba română: determinatul precedă determinantul.

1. Cele mai frecvente sintagme sînt acelea în care intră în combinație substantivul de bază *(vin)* urmat de un adjectiv cu rol de determinant, cu funcție de atribut adjectival. Aceste sintagme cu determinantul calificativ se referă la culoarea, tăria, gustul și mirosul vinului.

---

[1] Vezi lista acestor localități în „Anuar de lingvistică și istorie literară“, tomul XXII, 1971, p. 86 — 90 și tomul XXIV, 1973, p. 58 — 61.

[2] Publicăm numele acestor localități în ANEXA I.

[3] Vezi Finuța Asan și Fulvia Ciobanu, *Cuvintele compuse și grupurile sintactice stabile*, în SFC, IV, 1967, p. 239.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

1.1. *Depreciative generale*: *vin adăpát*[4] (Banat, Argeș, Dolj ; cf. *adăpát* „amestecat cu apă, falsificat", în UGl), *vin apătós*[5] (Oltenia, Transilvania ; cf. *apătós* „plin de apă", în DA ; CADE ; SCRIBAN, D.), *vin apătoșit*[6] (Argeș ; cf. *apătoșit* „amestecat cu apă, apos", în UGl), *vin após*[7] (Moldova), *vin bălós*[8] (Botoșani, Galați, Vrancea), *vin bîhlit*[9] (Iași), *vin bîlvănit* sau *bălvănit* (Oltenia; cf. *bîlvănit*, *bălvănit* „bîhlit, stătut, clocit, încălzit", în BGl, 84 ; IG 208 ; CFP (rachiu *bîlvănit* „cald", „stătut", în CADE ; CSGl), *vin bolcănit* (Dolj, Vîlcea ; cf. *bolcănit* „stătut", în CSGl), *vin bolnáv*[10] (Botoșani, Brăila, Galați, Vîlcea), *vin bolnăviciós*[11] (Moldova, Transilvania), *vin ciortolit* (Rădăuți ; cf. *ciortolit* „murdar, plin de noroi", în Lexic reg. II, 125, 127), *vin clicós* (Vaslui ; cf. *clicós* „cleios, viscos, lipicios", în DA), *vin clocit*[12] (Moldova), *vin cotozít* (Adîncata-Suceava ; cf. *cotozít* „murdar", în Lexic reg. II, 127), *vin gheoșát* (Argeș, Gighera — Dolj ; cf. *gheoșá* „a subția cu apă vinul, țuica", în UGl), *vin grețós*[13] (Botoșani), *vin greu*[14] (Oltenia), *vin gros*[15] (Iași), *vin împietrit*[16] (Vaslui), *vin inferior* (Moldova, Muntenia), *vin mistrițát* (Vîlcea ; cf. *mistrițát* „corcit, amestecat", în VG ; CADE ; DLR), *vin mînzălit* (Timiș ; cf. *mînzălit* „murdar", în CGr., II), *vin monturós*[17] (cf. *monturós* „tulbure", în DLR), *vin múced*[18] (Neamț), *vin mucegăiós*[19] (Argeș, Iași, Olt, Vaslui), *vin mucegăit*[20] (Vaslui, Vrancea), *vin mucezít*[21] (Neamț, Suceava), *vin moscurós* (Arad ; cf. *muscurós* „murdar", în DLR), *vin năsădit* (Comloșu Mare — Timiș ; cf. *năsădi*[3] „a se închega" [despre sînge], în DLR), *vin oțetit*[22] (în toată țara), *vin pietrós*[23] (în toată țara), *vin potîngit* (Bogdănești — Suceava ; cf. *potîng* „foarte murdar", în Lexic reg., II, 124), *vin prost*[24] (în toată țara), *vin răsuflat*[25] (Moldova), *vin rău*[26] (în toată țara), *vin smăgós*[27] (Dolj ; cf. *smac*, *smag*), *vin smîrdós* (Boroaia — Suceava ; cf. *smîrd* „murdar", în SCRIBAN, D. ; „urît, slut", în Lexic reg., II, 124), *vin stricát*[28] (în toată țara), *vin știrós*[29] (Argeș, Dolj).

---

[4] UGl („amestecat cu apă") ; ALR SN I, h. 238.

[5] ÎNV. VIN., 57 ; H, XI, 326[r] (Drajna de Sus — Drajna — Prahova); HEM, 1 295 ; DA ; CADE.

[6] UGl („vin amestecat cu apă").

[7] H, I, 56[r] ; VIII 1, 19[r], 137[v] ; VIII 2, 277[r] ; X, 259[r], 419[v], 445[v] ; XIII, 9[v], 372[r] ; XV, 328[v], 336[r] („moale"), 407[v].

[8] H, III, 399[r] ; VI, 15[v] ; XV, 368[v].

[9] H, VIII 1, 137[v] (Bosia — Iași).

[10] Vezi *vinuri bolnave* „care se fac din poamă adusă de brumă" în H, I, 343[r] (Tătaru — Dudești — Brăila).

[11] FM, 26.

[12] H, VIII 1, 137[v] (Bosia — Iași).

[13] H, I, 56[r] (Cristești — Botoșani).

[14] LM, 101.

[15] H, VIII 2, 179[r] (Șipote — Iași).

[16] H, XVI, 258[v] (Mînjești — Muntenii de Jos — Vaslui) ; 412[v].

[17] ALR SN I, h. 238, pct. 284, Transilvania ; DLR.

[18] H, V, 185[v] ; X, 259[r].

[19] DI, 62 ; DD, 226 ; H, VIII 1, 166[r] ; XI ; 326[r] ; XV, 328[v], 335[v].

[20] H, XVI, 224[r] (Ivănești — Vaslui).

[21] FM, 26.

[22] H, VI, 93[v] ; VIII 1, 166[r] ; VIII 2, 179[r] ; IX, 4[r] ; X, 581[r] ; XI, 486[v], 502[v] ; XII, 19[v], 136[r] ; XIV, 396[r] ; XV, 263[v], 342[r] ; XVI, 150[v], 224[r] ; XVIII, 4[r] ; ALR SN I, h. 241 pct. 723.

[23] FDA, II, 52 ; H, III, 95[r], 101[v] ; VI, 15[v], 55[r] ; VIII 1, 96[v], 273[v], 289[r] ; VIII 2, 258[v] ; X, 81[v], 383[v], 395[v], 406[v], 419[v], 445[v] ; XI, 516[r] ; XII, 19[v], 92[r], 114[r], 136r, 350[r] ; XIII 24[r], 446[r] ; XV, 66[r], 80[v], 328[v], 335[v], 342[r], 368[v], 407[v] ; XVI, 79[v], 216[v], 287[r].

[24] FDA, II, 32 ; H, VIII 2, 267[r] (Vorovești — Miroslava — Iași) ; ALR SN I, h. 241, pct. 876, 899.

[25] H, X, 581[r], (Zănești — Neamț) ; PI, 228.

[26] LM, 92 ; H, I, 56[r] ; VII, 313[v] ; X, 259[r], 445[v] ; XIV, 173[r] ; XV, 110[v], ALR SN I, h. 241.

[27] H, V, 374[v] (Plenița — Dolj).

[28] FM, 26 ; DI, 62 ; ALR SN I, h. 238 ; H, IX, 4[r].

[29] CG („spălătură de butoi, *oțarcă*, vin din cel mai rău"); H, V, 374[v] ; VII, 120[r] ; IX, 121[r] ; UGl ; Cîntec Olt., glosar („vin aspru la băut").

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

1.1.1. Sintagme în care determinantul este un sinonim al lui „(om) prost" și care, prin transfer semantic, înseamnă „vin rău": *vin hăbăúc* (Sanislău — Satu Mare; cf. *hăbăuc* „prost", în DA), *vin lălîu* (Călinești — Argeș; cf. *lălîu* „molatic și prost", în CADE), *vin măcău* (Salcea — Suceava; cf. *măcău* „om înalt și cam prost", în DLR), *vin mișél* (Plopana — Bacău; cf. *mișél* „nepriceput, prost", în DLR), *vin opác* (Petrisad-Blaj — Alba; cf *opác* „nepriceput, prost", în DLR), *vin opăcît*[30] (Cugir — Alba; cf. *opác*).

1.2. După gustul vinului: *vin acrișór*[31] (în toată țara), *vin acrișós*[32] (Teleorman), *vin acrît*[33] (Moldova, Oltenia), *vin acríu*[34] (Moldova, Transilvania), *vin acru*[35] (în toată țara), *vin acrúț*[36] (Neamț), *vin amár*[37] (în toată țara), *vin amărîu*[38] (Iași, Tulcea), *vin ciumărát*[39] (Argeș, Olt, Vrancea; cf. *ciumărát* (< *ciumări*) „astringent", în DA), *vin ciumărît*[40] (Botoșani, Brăila, Olt; cf. *ciumărît* (< *ciumări*) „pietros, cu un fel de amăreală, care pare a strînge de limbă", în DA), *vin cumărát*[41] (cf. *cumărát* „(despre gustul vinului) astringent, care strînge de limbă", în DA), *vin înăcrît*[42] (în toată țara), *vin lihod* și *lihód*[43] (Transilvania; cf. *lihod* „fără gust, sălciu, rău", în DA), *vin macrișós*[44] (Dîmbovița; cf. *macrișós* (< *macriș* + *-os*) „acru", în DLR), *vin mistréț*[45] (Iași, Galați; cf. *mistréț* „acru", în SCRIBAN, D.), *vin neplăcut*[46] (Moldova), *vin sălciu*[47] (Galați, Iași, Olt, Constanța).

1.3. După tăria vinului: *vin bețív*[48] (cf. *bețiv* „slab", în H, X, 259[r]), *vin mîrcós* (Timiș; cf. *mîrc* „debil, slăbuț", în CGr., II), *vin moále*[49] (Moldova, Dobrogea, Muntenia; cf. *moale* „slab"), *vin molcălúț*[50] (cf. *moale*), *vin molcúț* (Iași), *vin moloșît* (Timiș; cf. *moleșit*), *vin molofán* (Arad; cf. *molofán* „moliu", în DLR), *vin (în)năsprît*[51] (Botoșani, Buzău), *vin slab*[52] (în toată țara).

---

[30] H, XVII, 48[r] (Cugir — Alba).

[31] H, III, 324[v]; IV, 8[r], 26[r]; V, 185[v], 374[v]; VII, 120[r], 148[r]; VIII 1, 19[r]; VIII 2, 32[r], 204[v]; XI, 5[r]; XIII, 308[v]; XIV, 65[r], 396[r]; XVI, 159[r], 405[r].

[32] H, XIV, 173[r] (Urluiu — Bogdana — Teleorman).

[33] FM, 25.

[34] HEM, 1031; H, II, 251[v]; III, 399[r], 472[v]; VIII 1, 137[v]; VIII 2, 204[v]; XIII, 324[v]; XV, 89[r], 407[v], 450[v]; XVII, 61[v]; XVIII, 71[r].

[35] ECONOMIA, 168; FM, 25; H, I, 6[r], 119[v], 187[v], 284[r], 314[r], 342[v], 363[v], 381[v]; II, 58[v], 87[r], 141[v], 220[r], 261[v]; III, 47[v], 95[r], 151[v], 167[r], 242[v], 324[v], 360[r], 385[r], 399[r], 448[v], 486[v]; IV, 8[r], 26[r], 246[v], 318[r]; V, 34[v], 185[v], 278[v]; VI, 15[v], 49[r], 93[v], 182[r]; VII, 26[v], 48[v], 148[r], 222[v], 257[r], 369[r]; VIII 1, 6[r], 19[r], 96[v], 137[v], 166[r], 187[v], 205[r], 255[v], 273[v], 289[r]; VIII 2, 32[r], 81[v], 135[r], 159[v], 172[r], 192[v], 204[v], 235[r], 258[v], 267,[r] 277[r]; IX, 17[v], 230[r], 305[r], 446[v], 509[r]; X, 106[v], 141[r], 185[r], 205[r]; 259[r], 310[r], 353[v], 395[v], 419[v], 476[r], 581[r]; XI, 73[r], 326[r], 401[r], 436[r], 502[v], 516[r]; XII, 19[v], 92[r], 114[r], 136[r], 169[v], 402[r], 549[r]; XIII, 9[v], 24[r], 64[r], 114[v], 289[v], 335[r], 345[r], 361[r], 424[r], 446[r], 495[v]; XIV, 84[r], 103[r], 244[r], 348[v], 396[r], 416[r], 435[v], 463[r]; XV, 9[v], 89[r], 98[r], 110[v], 214[v], 231[r], 263[v], 274[v], 306[r], 328[v], 335[v], 342[r], 368[v], 472[r], 489[v], 514[v]; XVI, 41[v], 79[v], 103[v], 150[v], 159[r], 207[v], 216[v], 224[r], 247[r], 258[v], 405[r], 412[v], 444[r]; XVII, 139[v], 226[v], 254[r], 306[r], 437[v]; XVIII, 4[r], 102[v], 302[r].

[36] H, X, 419[v] (Ccahlău — Neamț).

[37] H, V, 278[v]; VI, 49[r]; VIII 1, 142[r]; X, 185[r]; XI, 326[r]; XII, 549[r].

[38] H, VIII 2, 192[v] (Șipote — Iași); X, 205[r]; XIV, 435[v] (Satu Nou — Oltina — Constanța).

[39] H, XI, 326[r] (Drajna de Sus — Drajna — Prahova); DA.

[40] H, I, 187[v] (Filipești — Surdila Găineanca — Brăila); DA.

[41] H, II, 58[v] (Fundeni — Zărnești — Buzău); DA.

[42] FM, 25; H, XVI, 412[v].

[43] H, XVIII, 302[r] (*vin lihod*: Visag — Timiș); DA.

[44] H, I, 6[r] (*vin macrișós* „acela care încrețește gura": Slobozia — Cornățelu — Dîmbovița); DLR.

[45] H, III, 101[v]; VIII 1, 137[v]; XIV, 435[v]; SCRIBAN, D.; DLR (*vin mistreț* „dulce-acrișor"; cf. și HEM, 1031).

[46] H, XVI, 405[r].

[47] HEM, 1031; H, III, 306[r]; XIV, 435[v].

[48] H, X, 259[r] (Frumoasa — Balcani — Bacău).

[49] H, V, 34[v], 234[v]; VII, 313[v], 334[v]; VIII 1, 142[r], 289[r]; VIII 2, 235[r], 258[v]; IX, 509[r]; X, 81[v], 259[r]; XI, 326[r], 486[v], 516[r]; XIV, 65[r], 396[r].

[50] H, XVI, 146[r]; (Dănești — Vaslui).

[51] H, I, 119[v], 314[r], 381[v]; II, 261[v]; VII, 369[r]; ALR SN I, h. 241, pct. 723.

[52] DI, 61; BA, 598; (*vinuri slabe*); DD, 224; H, I, 119[v]; III, 151[v], 167[r], 193[v], 306[r], 486[v]; V, 393[r], 415[r]; VI, 63[r],80[r], 93[v]; VIII 1, 6[r], 142[r], 166[r]; VIII 2, 32[r], 81[v], 192[v], 235[r],

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

1.4. După mirosul vinului: *vin pătlăgós* (Cepleniţa — Iaşi; cf. *pătlăgea*; „cu miros de pătlăgea"), *vin puciós* (Sireţel — Iaşi; cf. *pucioasă*; „cu miros de pucioasă"), *vin usturós* (Lungani — Iaşi; cf. *usturoi*; „cu miros de usturoi"), *vin varzár*[53] (Răchiţi — Botoşani; cf. *varză*; „cu miros de varză murată"), *vin vărzós* (Cristeşti — Botoşani; cf. *varză*).

1.5. După culoarea vinului: *vin albăstrós* (Ciurea — Iaşi), *vin albăstrúi* (Ciurea — Iaşi), *vin gălbănós* (Sagna — Neamţ), *vin înnegrit* (Cepleniţa — Iaşi), *vin măţós* (Recaş — Timiş; cf. *măţós* „albastru întunecat", în CGr., II), *vin negriciós* (Botoşani), *vin nucăriu* (Cotnari — Iaşi), *vin verzúi* (Drănic — Dolj), *vin verziu*[54] (Sadova — Dolj).

1.6. După soiuri de struguri hibride[55]: *vin cîinésc* (Botoşani, Iaşi; cf. *poamă cîinească*), *vin gozorâşc* (Iaşi, Vaslui; cf. *poamă gozorâscă*), *vin mălăiéţ* (Iaşi; cf. *poamă mălăiáţă*), *vin mămăligós* (Botoşani, Iaşi; cf. *poamă mămăligoásă*).

2. Unele sintagme proprii, puţine la număr, sînt formate din două substantive alăturate, sau din două substantive legate între ele printr-o prepoziţie. Primul termen al sintagmei este totdeauna cuvîntul de bază (*vin*), iar al doilea termen, un atribut substantival în nominativ.

2.1. Sintagme formate din două substantive alăturate în care termenul secundar reprezintă de cele mai multe ori denumirea unei varietăţi de struguri de slabă productivitate, a unei viţe nealtoite: *vin hibríd* (Moldova), *vin pădurét*[56] (Iaşi, Bacău), *vin premói*[57] (Bivolari — Iaşi, Santa Mare — Botoşani), *vin primói* (Iaşi, Galaţi), *vin producătór* (Iaşi, Neamţ), *vin terás* (Galaţi), *vin teráz*[58] (Bacău, Botoşani, Iaşi), *vin záibăr* (Botoşani), dar şi *vin oţét*[59].

2.2. Substantivele care intră în alcătuirea sintagmei sînt legate între ele printr-o prepoziţie (*cu*, *de*), iar determinantul are funcţia de atribut substantival prepoziţional şi reprezintă numele unei varietăţi hibride de struguri sau numeşte o calitate a termenului primar: *vin de cudércă* (Iaşi, Vaslui), *vin de hibrízi* (Vrancea), *vin de záibăr* (Botoşani), *vin de prieteni*[60], *vin de casă*[61], *vin* (*vinuri*) *cu floare*[62] (Muntenia), *vin cu miros* (Banat, Moldova), *vin cu oţet* (Argeş), *vin cu acreală* (Suceava), *vin cu oţăteală* (Bacău, Neamţ), *vin cu iz*[63] (Iaşi, Vaslui), *vin cu smag*[64] (Argeş, Dolj), *vin cu şmag*[65] (Gîrbău — Cluj, Romos — Hunedoara), *vin cu şmeag* (Sînpetru — Braşov; cf. *şmeag*, în ECONOMIA, 161).

3. Determinantul este reprezentat de o sintagmă mai largă: *vin cu miros de bute*[66] (Bucium — Iaşi), *vin cu miros greu* (Ucea — Braşov, Luna — Cluj; cf. DI, 62).

II *METAFORE*

0. De cele mai multe ori sintagma propriu-zisă este înlocuită de o metaforă care contribuie la mărirea expresivităţii şi la concretizarea noţiunii.

0.1. După criteriul onomasiologic se pot urmări două grade distincte de expresivitate:

0.1.1. Sintagma este înlocuită cu un cuvînt „care se referă la o realitate apropiată"[67]. În acest caz termenul metaforic este concret, iar conţinutul devine mai profund.

250r, 267r; IX, 17v; X, 445v, 476v, 534v, 581r; XI, 84v; XII, 136r, 169v; XIII, 24r, 372r; XIV, 84r, 244r, 340r; XV, 98r, 110v, 263v, 342r, 407v,; XVI, 103v, 150v, 159r, 216v, 224r, 237r, 287r, 405r; XVII, 226r, 437v; ALR SN I, h. 241.

[53] Vezi *vin varzariu*, în H, XV, 335v (Grăjdeni — Grivița — Vaslui).

[54] DD, 225.

[55] Vezi despre aceste soiuri de struguri, Ion Nuţă, *Denumiri pentru soiuri de struguri în Moldova*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară", tomul XXII, 1971, p. 56.

[56] H, XI, 436v; XIII, 361r.

[57] ŞEZ., 1929, 8 — 10, 103 („vin din struguri de pe viţă nealtoită").

[58] ALR SN I, h. 240, pct. 192 („vinul cel mai rău").

[59] H, XII, 19v (Bogza — Sihlea — Vrancea); vezi şi *oţet*, *ibidem*; ALR SN I, h. 241, pct. 284.

[60] ALR SN I, h. 241, pct. 157.

[61] *Ibidem*, pct. 105.

[62] BA, 608.

[63] H, VI, 182r (Oltenești — Vaslui).

[64] H, XI, 5r (Alimănești — Izvoarele — Olt).

[65] OR. EC., 160.

[66] H, XVIII, 4r; BA, 607 (*vinuri . . .*).

[67] Vezi Elena Slave, *Contrast şi opoziţii în domeniul expresivităţii*, în *Probleme de lingvistică generală*, IV, 1962, p. 51 — 52.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

0.1.2. Sintagma este înlocuită de un cuvînt mai îndepărtat ca sens și are ca rezultat „un grad mai mare de expresivitate"[68], contrastul fiind mai puternic. Metafora intră în opoziție directă cu sintagma propriu-zisă, iar domeniile din care fac parte amîndouă sînt cu totul diferite.

0.2. Din punct de vedere lingvistic avem de-a face cu tipul de metaforă substantival, care se reduce la o simplă înlocuire: sintagmei îi corespunde un singur cuvînt metaforă (substantiv sau adjectiv substantivizat).

1. *Metafore exprimate prin substantive*

1.1. După numele unor băuturi slabe, făcute din diferite fructe.

1.1.1. Cele mai multe cuvinte din această categorie sînt legate de magh. *csiger* („piquette, cidre") și se întîlnesc în graiurile din Transilvania dar, izolat ,mai ales variantele cu *ĭ*, și în sudul Moldovei: *ceágăr* și *ciágăr* (< magh. *csiger*, cf. DA; Transilvania și izolat în Timiș și Mehedinți; „băutură de fructe", în H, XVIII, 27[r]; „zeamă de prune crude", în H, XVIII, 35; cf. DA; „mosto, jugo de fruta, sidra", în CDER, 155; vezi și *ciagăr*, cu sensurile: „chisăliță de prună", în CGr., I; „mustul ce iese din prunele deja fierte", în VGl), *cighír*[69] (Transilvania, Maramureș; atestat și cu sensurile: „vin de poame, vin de vară", în V, 86; „oțet de mere", în VGl; CADE; „piquette, cidre", în CIHAC, II, 490; „vin de trevere", în GV; „vin de poame", în SCRIBAN, D.; „must de calitate inferioară obținut prin stoarcerea tescovinei, după ce a fost stropită puțin cu apă", în RGl, 282 ;BVT, 302; „must slab", în Tamás, 216; „mosto, jugo de fruta, sidra", în CDER, 155), *cigír* (Seini — Maramureș; „băutură din tescovină și apă, loră", în ÎNV. VIN., 108 — 109), *ciúdir* (Poieni și Săndulești — Cluj; „must preparat din mere sau pere, peste care se pune apă", în CV, IV, 1952, 4, 32), *ciúghir* (Adămuș — Mureș; „must acru de poame", în Sz, 46), *cighér* (Cricău — Alba; „mosto, jugo de fruta, sidra", în CDER, 155), *cídər*[70] (Jucu — Cluj), *cídir*[71] (Bistrița; „apă pusă peste tescovină", în DA), *cínghir*[72] (Cluj), *ciughír* (Alba), *ciughér* (Sălaj), *ciudér* (Ighiu — Alba), *sígir* (Halmeu — Satu Mare; „must acru", în Sz, 46), *șúghir* (Cluj, „oțet de mere", în VGl; *Tamás*, 216), *țighír*[73] (nordul Transilvaniei, sudul Moldovei; atestat și cu sensurile: „băutură de poame", în H, VI, 97; cf. DA; „oțet de mere", în CADE; „zeamă care se stoarce din tescovină după ce s-a scos vinul și s-a turnat puțină apă", în SCRIBAN, D.; „mosto, jugo de fruta, sidra", în CDER, 155), *țighir*[74] (Cluj), *țighér* (Săuca — Satu Mare; „vin de poame", în SCRIBAN, D.; Tamás, 216), *țighéri* (Cehal — Satu Mare; cf. *țigheriu* „must de poame", în VGl și DA; „must de mere", în CADE), *țihír* (nordul Transilvaniei, Galați, Vaslui; „zeama care se stoarce din tescovină după ce s-a scos vinul și s-a turnat apă", în SCRIBAN, D.; „vinul scos din tescovină", în I. CR., I, 1908, 2, 60), *țivir* (Podu Turcului — Bacău; „apă turnată în tescovină", în H, XV, 98[r]), *țighír* (Bistrița-Năsăud, Clopotești — Bacău, Muncelu-Glăvănești — Bacău, Ivești — Vaslui; „băutură făcută din tescovină și apă"; „vin de mere, de poame, cidru", în MD, glosar), *țighéri* (Hunedoara, Boteşti — Bacău; „țighir, cidru", în MD, glosar; Tamás, 216).

1.1.2. Din magh. *leves* („suppe") s-au format în limba română o serie de cuvinte care, fie că și-au pierdut sensul originar și înseamnă numai *vin rău*, fie că, pe lîngă sensul de bază moștenit din limba maghiară, denumesc și noțiunea în discuție.

1.1.2.1. Din prima categorie menționăm pe *alevéș*, răspîndit în Transilvania, termen care nu provine din magh. *elevesedic* (< **eleves*), cum explică DA, ci din *leves* cu proteza lui *a* (vezi HEM, I, 858; CIHAC, II, 476; DEt, 245, ;*Tamás*, 500).

1.1.2.2. În a doua categorie intră o serie de cuvinte întîlnite pe un teritoriu ce depășește granițele Transilvaniei: *léveș* (Transilvania; „supă, ciorbă", în DA; Tamás, 500), *lévej* (Mureș; „zeamă de prune", în Tamás, 500), *lévește*[75] (Bihor), *lébeș* (Jidvei—Alba), *lébișă* (Cîlnic—Alba), *lébeșă* (Moșna — Sibiu), *livéș*[76] (Oltenia, Banat), *livéj*[77] (Transilvania, Dolj, Argeș;

[68] *Ibidem*, p. 52.
[69] CIHAC, II, 490; ALR SN I, h. 241, pct. 334.
[70] CV, III, 1951, 6, 27 („vin acru, oțetit").
[71] Tamás, 216.
[72] CIHAC, II, 490; Tamás, 216.
[73] DA (vezi *ceágăr*).
[74] CIHAC, II, 490.
[75] DEt, 245.
[76] ARH., XXX, 1923, 3 — 4, 284; Sz, 46 („must acru").
[77] CIHAC, II, 512; SCRIBAN, D.; Sz, 46; ARH., XXX, 1923, 3 — 4; 282; UGl; CDER, 484.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

atestat și cu sensurile: „zeama care rămîne după ce s-au fiert prunele pentru țuică", în H, IX, 86v; LR, XI, 3, 262; SCRIBAN, D.; IZV., XVI, 1937, 1, 21; „must de fructe, cidru", în UGI; „oțet de prune rămas în cazan după fierberea țuicii", în LR, IX, 1960, 5, 35), *livéji* (Gorgan-Călinești — Argeș), *livéz*[78] (Arad).

1.1.8. Destul de răspîndite sînt și unele cuvinte care provin din ucr. *ljura*: *liur*[79] (Transilvania; atestat și cu sensurile: „must făcut din fructe și poame", în DA; „băutură făcută din trevere amestecată cu apă"; în H, XVII, 226r, Orlat — Sibiu), *liúri* (Brașov; „vin din dreve și apă", în BGr, nr. 36, 5 — 6), *liúră*[80] (nordul Moldovei), *liúrcă*[81] (Moldova, Transilvania, Banat; atestat și cu sensurile: „zeamă subțire și rea", în V, 92; DA; CADE; „zeamă proastă, apă călduță", în PGl; „vin de trevere", în GV; „țuică rea", în ALR SN I, h. 241, pct. 260, notă), *liórcă*[82] (Banat), *lioarcă* și *leoarcă*[83] (Moldova, Transilvania; atestat și cu sensurile: „plin cu apă", în CADE; „apă amestecată cu ceva, apă tulbure", în DA).

1.1.4. Amintim și unele cuvinte ca *cídru* (Olt; „băutură făcută din mere", în DA; SCRIBAN, D.; CADE) și *cígru* (Petrisad-Blaj — Alba), denumiri date, se pare, mult mai recent ,și *oțet*[84] (Ilia și Pui — Hunedoara, Costîna — Suceava).

1.2. De la numele unor varietăți de vinuri hibride: *delvár* (Netezi-Grumezești — Neamț, Podu-Iloaiei — Iași) și *delavár* (Neamț, Mogoșești — Iași), *nohán* (Bacău, Neamț, Mircești — Iași), *șíler* (Burila Mare — Mehedinți, Șagu — Arad; cf. *șiler* „vin de culoare roșcată" — în H, XVIII, 260v — obținut din struguri *șileri*, — „struguri mărunți cu boabe roșcate" —, în H, XVIII, 3r; < germ. *Schiller* „vin rozé de masă din Suabia", vezi M. Isbășescu, *Dicționar german-român*, București, 1969), *șilér* (Pîncota — Arad), *șíler* (Buziaș — Timișoara, Mocrea-Ineu — Arad; cf. H, XVIII, 242r; vezi *șiler*) și *șuler* (Arad; cf. *șiler*; s-ar putea face o asociere și cu *șuler* „trișor, șarlatan"), *záibăr* (Gănești Tg. Frumos — Iași, Vorniceni — Botoșani).

1.3. *Metafore comune cu noțiunea de țuică slabă, țuică care curge la începutul sau la sfîrșitul fabricației*: *boálcă* (Argeș; „țuică de calitate proastă", în UGI; „cald, stătut": *țuica e boalcă*, în CFP), *buléu* (Fărcașa — Neamț; „rachiu de proastă calitate", în Glosar reg., 21), *buzúm* (Zorleni — Vaslui; „rachiu slab", în Lexic reg., I, 59), *fúrdă* (Neamț, Bacău; cf. *furda* „rachiu slab de la urmă" în GO, 151), *ghioálcă* (Argeș; cf. *țuică ghioálcă* „țuică proastă, zămîrcă, otcă, poșlete", în UGI), *holoboácă* (Sîngeorz Băi — Bistrița-Năsăud; cf. *holobócă* „vinars, holircă", în BDP, 1888, nr. 48), *holércă*[85] (Căpreni și Turburea — Gorj, Suceava, Dersca — Botoșani; „țuică slabă, fără mult alcool, poșircă", în IG, 225; BGr, 1909, 19 — 20, 6; UGI; Coteanu, 51; LR, XIII, 1964, 1, 79 — 80; ISt, 334; vezi și *holeárcă* „zeamă lungă, rachiu slab", în CFP; *holircă*, în ISt, 334; *horilcă*, în ISt, 334), *jbráncă* (Vișeu — Maramureș; cf. *jbreáncă* „rachiu prost, horilcă", în Glosar reg. ,43), *morofleáncă* (Banat, Oltenia; cf. *morofleácă* „țuică slabă", în CGr. I; DLR), *olércă* (Argeș; „țuică de calitate inferioară, poșlete, otcă, holereă", în UGI; „apă chiară", în ARH. OLT., IX, 1930, 49 — 50, 246), *oleárcă*[86] (Argeș; „zeamă lungă, rachiu slab", în CFP), *ótcă* (Oltenia, Banat, Muntenia; „țuica slabă", în TGl; „țuica fiartă o singură dată", în Lexic reg., I, 96; ALR SN I, h. 252, pct. 130, 141; „țuica care curge la urmă", în TGl; UGI; Lexic reg., II, 29; ALR SN I, h. 241, pct. 899, notă; pentru toate sensurile vezi: PNt, 361 — 362, Av. N, 81—82; DLR), *otóșcă* (Oltenia; „țuică slabă care curge la urmă de tot din cazan", în CADE; DLR; Av. N, 81 — 82), *pătoácă* (Păuliș — Arad; cf. *pătóce* „restul de răchie ce curge la urmă din cazan", în CGr. I, 155), *pîrcioácă* (Moldova Veche — Caraș-Severin; „rămășiță de rachiu" în CGr. II; „rachiu prost", în SCRIBAN, D.), *pîrșoácă* (Oltenia; „țuică de calitate inferioară" în Glosar Olt., 83), *pliúhă* (nordul Moldovei, nord-estul Transilvaniei; „rachiu", în BDP nr. 54; DEt, 302 — 303; „rachiu slab", în PGl; ȘEZ., 85, 5; CADE; ISt, 334), *pliúșc*, (Dumitra — Bistrița-Năsăud; „rachiu rău", în P Suf., 415; ȘEZ., V, 117; Crețu, 186), *poríș*,

[78] DEt, 245.

[79] DA; DU; DM; ALR SN I, h. 241, pct. 130, 141; DEX; CDER, 483.

[80] HV, 93; SCRIBAN, D.; CDER, 483.

[81] H VIII 1, 187v (Chișcăreni — Șipote — Iași); HV, 92; HEM, I, 858; DA; CADE; SCRIBAN, D.; ALR SN I, h. 241; BVT, 303; CDER, 483.

[82] DA; CADE; SCRIBAN, D.

[83] DA; CADE; SCRIBAN, D.; ALR SN I, h. 241, pct. 537. Pentru *lioarcă* și *leoarcă* vezi CDER care le pune în legătură cu interj. *liorc*. Vezi, de asemenea, și *liur*.

[84] ALR SN I, h. 241, pct. 284.

[85] BGr, 1909, 19 — 20, 6.

[86] ALR SN I, h. 241, pct. 791.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

(Mehedinți; „țuică slabă", în IZV., XVI, 1937, 1, 23), *posláz* (Prahova; cf. *poslete*, în DI, 86), *poslédie* (Buzău; „rămășița care curge după rachiu, din ea se face oțet", în CV, II, 1950, 4, 36), *poslète* (Botoșani, Iași, Prahova „țuică slabă (UGl) care curge la urmă (IT, 134; GO, 151; PI, 228) sau la început"(PI, 228), *poșlète* (Argeș, cf. *poslete*, în UGl), *poșircă*[87] (Moldova, Muntenia, Oltenia, Alba; atestat și cu sensurile: „ceea ce rămîne în cazan din prunele fierte (zeamă, terci)", în MIg, 288; SCRIBAN, D.; CADE; ARH. OLT., IX, 1930, 49 — 50, 247; IZV., XV, 1936, 2, 74; „țuică slabă", în IG, 234; IZV., XIV, 1935, 7 — 8, 286; „prune fermentate", în RC; „băutură alcoolică (vin, rachiu) slabă", în RC; CADE; SCRIBAN, D.; DM; ISt, 334; DEX), *poștréc*[88] (Moldova, Muntenia, Dolj; cf. *poșircă*), *potciopînă* (Arad; „țuică slabă", în CGr., II), *rozolișă* (Crișeni — Sălaj; cf. *rojoliș* „vinars artificios", în V, 95), *samahónc* (Marginea — Suceava; cf. *sămăhoancă* „rachiu, bulearcă", în Lexic reg., II, 117; LR, XVII, 1968, 6, 515), *stropșálă* (Verești — Suceava; „rachiu, bulearcă", în Lexic reg., II, 117), *suslám* (Teaca — Bistrița-Năsăud; cf. *súslă* „vinars de prune nedistilat, nefiert a doua oară", în DEt, 304; vezi și *suzlă* „țuică slabă, după prima distilare", în CV, III, 1951, 3 — 4, 47), *șvanc* (Straja — Suceava; cf. *șváncă* „rachiu slab, apă chioară", în Lexic reg., I, 110; AUT, 1967, 70), *trincă* (Gîrbova — Alba, Giarmata — Timiș; „țuică de calitate proastă", în CV, III, 1951, 5, 25; AUT, 1967, 71), *țăpovină* (Goicea, Nedeia și Plenița — Dolj; „țuică slabă", în Glosar Olt., 119), *țóvie* (Cătunele și Crușet — Gorj; „țuică slabă", în IG, 242).

1.4. De la numele materiilor ce rămîn în cazan după fabricarea țuicii, de la borhot de fructe, drojdie: *blioázdă* (Bechet și Radovan — Dolj; „ceea ce rămîne în cazan", în ALR SN I, h. 251, pct. 836), *borhót* (Gîrbovăț — Galați, Panciu — Vrancea; „fructele fermentate (în special prune), plămădeala din care se extrage rachiul", în DA; Graiul PF, 262; „rămășița din prunele stoarse, după ce s-a fabricat rachiul", în DA; CADE; ALR SN I, h. 251, ALRR Mar. II, h. 462; DM; DEX; „rămășiță de poame, tescovină", în SCRIBAN, D.; TGl; ALRR Mar. II, h. 489; Graiul PF, 244), *boroghînă*[89] (Călinești și Leordeni — Argeș; atestat și cu sensurile: „borhot, rămășițele din cazanul de țuică", în DA; CADE; ALR SN I, h. 251; UGl; „ceea ce se depune pe fundul vaselor în care a fiert vinul", în TGl; Lexic reg., II, 68; „struguri nestorși bine", în VG; „(lichid) tulbure", în CG; UGl), *borohódnă* (Brăești și Dersca — Botoșani; „borhot", în CADE; I. CR., VI, 1913, 5, 153), *bortilă* (Daneș — Mureș; „resturile de drojdie la cazan", în PI; DA), *bosón* (Crivina-Burila Mare — Mehedinți; „zeama ce rămîne de la prune după ce se face rachiul", în IZV., XVII, 1938, 9, 324), *bráică* (Galda de jos — Alba; „rămășițele care rămîn în căldare după fierberea vinarsului de bucate", în FC, 98), *foloștină* (Valea Mare Podgoria — Ștefănești — Argeș; „rămășițe de la vegetale fierte, borhot", în DA; „vin care a prins mucegai", în RC), *groșálă* (Vințu de Jos — Alba; „drojdii de vin", în DA), *lógor* (Moldova Veche — Caraș Severin, Nădab — Chișineu Criș — Arad; „drojdie, groșală", în H, VII, 267; cf. HEM, 2837; DA; CADE; Maier, 411; vezi și *lágăr* „ceea ce rămîne în cazan la rachiul de bucate", în ALR SN I, h. 251, pct. 47), *măslăhát* (Lipova — Bacău; „resturile provenite din distilarea prunelor, după extragerea rachiului", în ALR SN I, h. 251, pct. 531; DLR), *mislic* (Silagiu — Buziaș — Timiș; „ceea ce rămîne în cazan la rachiul de bucate", în ALR SN I, h. 251, pct. 76), *slad* (Pișcolț — Satu Mare; „ceea ce rămîne în cazan", în ALR SN I, h. 251, pct. 353; „borhot", în ALRR Mar. II, h. 462; „malț", în CADE; SCRIBAN, D.), *ștófuri* (Șeica Mare — Sibiu; cf. *ștofe* „rămășițele de la merele tescuite", în VGl), *zoborînă* (Costești — Argeș; „ceea ce rămîne după distilarea fructelor fermentate", în RC).

1.5. De la numele unor băuturi făcute din apă și tescovină, din zeama scursă din aceasta sau din mustul care stă mai mult timp în tescovină; *lúră* (Șona — Alba) și *lóră* (Șard-Ighiu — Alba; cf. *lora* „vin prost"; „băutură preparată din vinață (tescovină) și apă", în ÎNV. VIN., 108 — 109), *mustăreáță* (Coțofănești — Bacău, Bîrnova — Iași, Botoșani; „zeamă scursă din tescovină", în SCRIBAN, D.; CV, III, 1951, 6, 28; DLR; „must", în DLR), *musterеáță* (Bălcaciu — Jidvei — Alba, Iași) și *mușterеáță* (Vaslui), *măstăhát* (Bahnari — Vaslui; „mustul la un loc cu tescovina", în H, XV, 66r, Bogdănița — Vaslui), *șaplău*, (Castelu — Constanța; mustul (vinul) „șezut mai mult timp în tescovină", în H, II, 281r, Dunăreni — Alimanu — Constanța), *trinc* (Orăștie, Turda; < germ. *Trinken* „băutură"; „cighir de pe strugurii storși, peste care s-a pus apă și apoi s-au tescuit", în VGl; „băutură

[87] SCRIBAN, D.; CADE; ALR SN I, h. 241, pct. 728, 769.
[88] ALR SN I, h. 241, pct. 791.
[89] UGl („vin de proastă calitate").

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

făcută din vin amestecat cu apă", în HGl; BVT, 304), *trînc* (Cruseț și Golgova — Gorj; „vin de mere", în VGl; CV, I, 1949, 9, 33).

1.6. De la numele ce se dă tescovinei: *boscottină* (Timburești — Dolj; în Glosar Olt., 9), *bozoghină* (Panciu — Vrancea; în CV, II, 1950, 4, 42), *bozîndă* (Cîrlogani — Olt; cf. *bozîn „boască"*, în TGl), *cliuc* (Periam și Pișchia — Timiș, Moldova Veche — Caraș-Severin, Dăneți și Dăbuleni — Dolj, Orevița Mare — Vînju Mare — Mehedinți; în OR. EC., 162; DA; CADE; ALR SN I, h. 237, pct. 36; ALRM SN I, h. 160; Glosar Olt., 23; GE, 114; vezi și *cluc* „tescovină", în GE, 115; „must amestecat cu struguri", în BR, 129), *cómină* (Magheru — Breznița Ocol — Mehedinți, Cetate, Desa și Dobrești — Dolj; „tescovină", în IM, 371; BGl, 88; CG; DA; GV, 183; CADE; SCRIBAN, D.; ALR SN I, h. 235, 237; ALRM SN I, h. 160; DM; TD. Olt., 139, 236, 261, 314, 328, 333, 337, 354, 385; DEX; „ceea ce rămîne în cazan după fabricarea țuicii", în ALR SN I, h. 251), *prăștină* (Islaz — Teleorman, Prundu — Ilfov; „tescovină", în TGl; PLP, glosar; SCRIBAN, D.; CADE; ALR SN I, h. 235, 237; ALRM SN I, h. 160; Glosar Olt., 88; TD. Olt., 429; TD. Munt., 471; DEX; „rachiu de tescovină sau de drojdie", în SCRIBAN, D.; DM; DEX; „ceea ce rămîne în cazan după fabricarea țuicii", în ALR SN I, h. 251, pct. 682, 705), *tosconeálă* (Liveni — Manoleasa Prut — Botoșani), *trévere* (Biertan — Sibiu, Totoești — Hunedoara, Băgaciu — Mureș; în GV, 183; ALR SN I, h. 237; ALRM SN I, h. 160; RGl, 282; vezi și *tréve* în CGl; ALR SN I, h. 237; ALRM SN I, h. 160; *treávere*, în ECONOMIA, 103), *vináță* (Cetariu — Bihor; „hoaspe cu coditele", în ÎNV. VIN., 53) *voscói* (Bratovoiești — Dolj; cf. *voáscă* „tescovină", în TD. Olt., 138).

1.7. De la cuvinte care denumesc un amestec de apă și pămînt, apă murdară, noroi: *ciolobárcă*[90] (Arad; cf. *cioloboácă* „apă stătută, p. ext. drojdii, laturi, brahă", în DA), *fleáșcă* (Botoșani, Iași, Dolj; „noroi apătos amestecat cu zăpadă", în DA; „lucru moale", în SCRIBAN, D.; „noroi subțire", în CADE), *fleoáșcă* (Iași; „noroi subțire", în CADE), *fleșcăráie* (Vînju-Mare — Mehedinți; „glod mult și subțire", în SCRIBAN, D.), *goroveálă* (Amărăști și Drăgășani — Vîlcea; „tulbure", în CG; „apă tulbure, murdară", în BGl; „lichid tulbure, murdar", în I. CR., V, 1912, 9, 280; „sedimentele ce se depun pe fundul vaselor" în IG, 223; Lexic reg., II, 26), *mîrșáu* (Bencecu de Jos — Pișchia — Timiș; „neauă subțire cu apă", în CGr., II), *mustoáre* (Perianu — Timiș, Rodna — Lipova și Șagu — Arad; „apă murdară scoasă din escrementele vitelor", în CGr., II), *spălătură*[91] (Curtuiușeni și Diosig — Bihor; atestat și cu sensurile: „apă murdară în care s-a spălat ceva, lături", în CADE; DA; DEX; „rachiu prost", în SCRIBAN, D.; CADE), *țîrță* (Banat; „lut amestecat cu paie pentru tencuit pereții", în CADE), *țîrțiálă* (Botoșani, C.A. Rosetti — Buzău; „glod subțire", în I. CR., IV, 1911, 8, 251).

1.8. De la numele unor mîncări acre, care conțin mult lichid, de la resturi de mîncare, spălături, zoi: *apatíc* (Tîrnava — Sibiu; cf. *apatícă* „zeamă subțire, apătoasă, care conține mult lichid", în TGr, 198), *borș*[92] (termenul este răspîndit în Moldova, nord-estul Transilvaniei, Prahova, numind deopotrivă mîncarea și vinul rău; izolat, în Oltenia (Dăbuleni și Nedeia — Dolj), cuvîntul are numai sensul de *vin rău*; vezi și sensul de „borhot", în ALRR Mar. II, h. 462, pct. 236), *broc* (Cluj, Mureș; cf. *broc de vin* „mîncare din vin și pîine", în LR, XVII, 1968, 1, 62), *cherchéșă* (Buziaș — Timiș; cf. *cherches* „mîncare proastă", în CGr., II), *chișăliță* (Banat, Ungureni — Bacău, Copălău, Concești și Nicșeni — Botoșani, Victoria — Iași; „zeamă de fructe (CADE) fierte cu sîmburi cu tot", (DA); „zeamă acrită cu prune necoapte", în DA; „fiertură de fructe sau legume, amestec din care nu se înțelege nimic", în DM; DEX; „compot, fiertură de fructe", în SCRIBAN, D.; „must fiert din prune", în GR. BAN.; „ceea ce rămîne din cazan", în ALR SN I, h. 251, pct. 53, 76, 105), *chișleág* (Iași), *ciorbă*[93] (Muntenia, Oltenia, Banat; atestat și cu sensurile: „zeamă fiartă, acră ori înăcrită", în DA; „ceea ce rămîne în cazan după fabricarea țuicii", în ALR SN I, h. 251, pct. 102), *clic* (Poiana Mare — Dolj; „pîine coaptă rău, mămăligă rea", în DA; „mămăligă crudă", în CADE), *coleáșă* (Răchiți — Botoșani; „mîncare făcută din făină, terci. Mămăligă moale. Fig. amestecătură", în DA), *giándră* (Boteșți — Neamț; „un fel de mîncare, mămăligă amestecată cu apă rece, în MAT. FOLK., I/II, p. 1209), *heltúgă* (Botoșani; „zoarcă, zemurcă, zeamă lungă", în SCRIBAN, D.), dar și *hultúcă* (Măeni — Buzău;

[90] CGr., II („vin rău, prost").

[91] ALR SN I, h. 241, pct. 310 (*spălături*).

[92] H, VIII 1, 187[v]; IX, 230[r]; XIV, 352[v]; XVI, 237[r] (*borșuri*); CADE; ALR SN I, h. 241, pct. 235, 531; IZV., VIII, 1930, 6, 13.

[93] ALR SN I, h. 241, pct. 27.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

în SCRIBAN, D.), *hîltúgă* (Adîncata — Suceava, Creţeni şi Ioneşti — Vîlcea ; în SCRIBAN, D. ; vezi şi sensul de „mîncare cu prea multă zeamă şi bucăţi puţine", în IZV., XV, 1936, 2, 74), *hîltiúgă* (Botoşani ; în SCRIBAN, D.; vezi şi sensul de „mîncare subţire şi rea, mîncare proastă, lături", în DA) şi *heltiúgă* (Botoşani, Iaşi ; „mîncare lichidă proastă, zeamă lungă", în ARH., XXIX, 1922, 2, 240 ; „borş fără nimic fiert în el", în TDRG ; DA ; „mîncare proastă", în CADE), *iúşcă* (nordul Moldovei ; „zeamă (apă) lungă şi subţire" în BPF, 220 ; DA ; IZV., VIII, 1930, 6 135), *lături*[94] (Moldova, nord-estul Transilvaniei ; atestat şi cu sensurile : „zoaie, spălături", în DEX ; „mîncare proastă", în DA ; CADE ; „zoi, apă în care s-a spălat ceva", în SCRIBAN, D.; „ceea ce rămîne în cazan după fabricarea ţuicii", în ALR SN I, h. 251, pct. 36, 95), *leoámpă* (Horodniceni — Suceava ; „borş fără fasole sau cartofi", în DA), *leoárpă* (Rădăuţi ; „supă", în DA), *lihótă* (Vînju Mare — Mehedinţi ; „zeamă lungă fără gust", în IZV., XVI, 1937, 1, 21), *mésniţă* (Vatra Dornei ; „mămăliguă subţire", în DLR), *moárc*[95] (Moldova), *morúgă* (Burila Mare — Mehedinţi ; „mîncare foarte sărată", în SCRIBAN, D.; DLR), *muslíc* (Moldova Nouă — Caraş-Severin ; cf. *moslic* „lături", în CGr., II), *múrză* (Dobrin — Sălaj ; „zeamă sărată", în V ; DLR), *năcreálă* (Broscăuţi — Botoşani ; „ciorbă acrită cu zăr", în Lexic reg., II, 121), *pilhău* (Vîlcea ; „mîncare cu zeamă multă, fără gust", în I. CR., VIII, 1915, 5, 156), *potroácă*[96] (Vatra Dornei ; atestat şi cu sensurile : „ciorbă acră, mîncare sărată", în CADE ; „borş cu moare", în SCRIBAN, D. ; „băutură rea", în Glosar reg.) şi *potróc* (Rădăuţi, Dorohoi), *surótcă* (Pojejena — Caraş-Severin ; „zeamă lungă", în CADE ; NC ; CGr., I ; TrB, 173 ; GE, 190), *tăvărágă* (Vînători — Galaţi ; „mîncare proastă", în SCRIBAN, D.), *torocálă* (Botoşani ; „mîncare amestecată", în SCRIBAN, D.), *zámă*[97] (Moldova), *zămîrcă* (Botoşani ; „zeamă proastă, rachiu prost", în CFP ; CADE ; SCRIBAN, D.), *zămúrcă* (Botoşani, Iaşi ; cf. *zămîrcă*), *zemúrcă* (Hănești — Botoşani), *zoárcă*[98] (Moldova).

1.9. De la numele ce se dau unor resturi de plante, gunoaie, murdărie : *cloácă*[99] (Rediu şi Miroslava — Iaşi ; atestat şi cu sensul de : „loc plin cu murdării", în DA ; CADE), *furdánă* (Brezniţa Ocol — Mehedinţi ; „ceea ce rămîne după ce s-a luat partea bună dintr-un lucru. Scursură, mălură", în BGl), *goáză* (Boroaia — Suceava ; „gunoi", în DA ; SCRIBAN, D.; CADE), *gogleáză* (Segarcea şi Foişor — Drăuic — Dolj ; cf. *gogleáz* şi *gogleáză* „ogrinji, resturi băţoase ce rămîn în iesle cînd mănîncă vitele", în DA ; vezi şi *goglézе* „gunoaie", în BGl ; „fructe verzi şi găunoase", în COM. SAT., 1925, 5, 65), *gozométe* (Rădăşeni — Suceava ; „gunoi", în DA ; SCRIBAN, D.), *jijínă* (Apoldu de Jos — Sibiu ; „murdărie", în DA), *lómură* (Bocsig — Arad ; „gunoaie, resturi", în CGr., II), *mînzăleálă* (Cireşu — Brăila, Merei — Buzău ; „murdărie", în BGl), *modrigálă* (Urzica — Olt, Vipereşti — Buzău ; „murdărie," în CGr., II), *morceálă* (Gîngcova — Dolj ; „murdărie", în CGr., II), *moscofálă* (Sadova — Dolj ; „murdărie", în CGr., II), *şalítru* (Prundeni — Vîlcea ; „ce se aşează pe bute cînd a fost vin în ea", în VG), *tărăbúc* (Moldova Nouă — Caraş-Severin ; „resturi de fîn", în CG., II), *tîrnomátă* (Mileanca — Botoşani ; „gunoi de vite", în I. CR., VII, 1914, 5, 155 ; vezi şi *tîrnomeálă*, în SCRIBAN, D.), *trease* (Cîrlogani — Bălceşti — Vîlcea ; „rămăşiţe de nutreţ din ieslea vitelor", în ARH. OLT., IX, 1930, nr. 49 — 50, 249).

1.10. De la numele unor fructe verzi, fructe şi plante de pădure : *bărăciúne* (Adămuş — Mureş ; cf. *bărăciuni* „poame de cîmp", în T. Pamf., I, 1923, 11 — 12, 180), *bolbotínă* (Jugurei şi Tătaru — Prahova ; cf. *bolbotine* „fructe verzi, acriturі" în IT, 128 ; „poame", în BPF, 254), *bolohát* (Belceşti şi Comarna — Iaşi ; cf. *bolohaturi* „fructe crude", în BPF, 254), *corobeáţă* (Adămuş şi Daneş — Mureş ; „porumbă", în DA ; vezi *coroábă* ; vezi şi *corobéţe* „poame de cîmp", în T. Pamf., I, 1923, 11 — 12, 180), *măcriş* (Botoşani, Iaşi, nord-estul Olteniei), *rogodícă* (Bucov — Prahova) şi *rogodeálă* (Bucov şi Jugurei — Prahova ; cf. *rogodéle* „fructe mici şi acre", în IT, 134 ; „fructe (mărunte), poame de tot felul", în DLR).

1.11. De la numele unor obiecte lipsite de valoare, neînsemnate : *brac* (Dănești — Vaslui ; „lucru prost", în SCRIBAN, D.), *bozoáncă* (Fălticeni ; „haină rea", în Lexic reg., II, 122), *bulichér* (Bucecea — Botoşani, Udeşti — Suceava ; „cuţit rău, cuţit mare care nu taie", în I. CR., IV, 1911, 1, 30 ; DA ; CADE), *chihoárcă* (Marginea — Suceava ; „pălărie, căciulă rea", în DA), *códină* (Dolj, Gorj ; „lînă de calitate proastă, grîul sau cucuruzul slab, gozuri, ră-

[94] *Ibidem*, pct. 250.
[95] H, XIII, 345[r] (Ocheni — Huruieşti — Bacău).
[96] Glosar reg. (*vin acru*).
[97] CFP ; CADE.
[98] ALR SN I, h. 241, pct. 414 (*zoarcă rea*).
[99] H, VIII 2, 32[r] (Miroslava — Iaşi : „vin rău").

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

măsițe de grîu, rămășițe de lemne", în DA ; „lînă rămasă de la dărăcit, gozuri, rămășițe de la vînturatul grîului", în SCRIBAN, D.; „pleavă, ciuruială, lînă tunsă de pe coada oilor și din jurul ugerului", în CADE ; „țuică de calitate inferioară", în LR, X, 1961, 3, 267), *dirdâlă* (Gura Humorului ; „obiect uzat", în Lexic reg., II, 125), *drăgălău* (Mocrea — Arad ; cf. *drăgălăi* „deșeuri rămase după pieptănatul fuiorului de cînepă", în Lexic reg., II, 83), *fleânță* (Gorganu — Argeș ; „haină prăpădită", în DA), *halabûdă* (Mihăileni — Botoșani ; „casă mică", sărăcăcioasă", în Lexic reg., II, 119), *hăbădîc* (Ceatriu — Bihor ; cf. *hăbădicuri* „lucruri fără valoare, nimicuri", în Lexic reg., II, 89), *hondrobău* (Fălticeni ; cf. *hondrobeic* „lucruri uzate", în Lexic reg., II, 123), *jârcă* (Verești — Suceava, Leorda — Botoșani ; „piele de oaie în stare proastă", în DA), *rântie* (Pomîrla — Botoșani ; „cîrpă, zdreanță, haină veche, uzată", în DLR), *tebéchi* (Corni — Botoșani ; „cămașă veche și ruptă", în I. CR., IV, 1911, 8, 251).

1.12. De la depreciative pentru animale : *hîrșteoágă* (Darabani — Botoșani ; „oaie bătrînă", în I. CR., III, 1910, 5, 156), *jarpán* (Ceahlău — Neamț ; „cal slab, mîrțoagă", în DA; CADE), *mleoárcă* (Pojejena — Caraș-Severin ; „broască urîtă", în CGr., II), *țúșcă* (Suharău Botoșani; „oaie mică", în SCRIBAN, D.), *țoáșcă* (Viișoara — Botoșani; cf. *țușcă*, în SCRIBAN, D).

1.13. De la noțiunea de „femeie stricată" : *fleoárcă* și *flioárcă*[100] (Banat ; în DA ; CADE), *fleoárță*(Largu — Buzău ; în DA ; SCRIBAN, D.; CADE), *fléștură* (Gorj, Iliești — Racova — Bacău ; în DA ; CADE).

2. Metafore reprezentate de adjective substantivizate.

2.1. Cuvinte care indică caracteristicile unor lichide : *acreálă* (Iași, Urzica Mare — Urzicuța — Dolj, Potelu- Ianca — Olt), *acricíune* (Botoșani, Axente Sever — Sibiu, Nazarcea — Poarta Albă — Constanța), *acrítură* (Iași, Prahova, Zorești — Vernești — Buzău), *amărálă* (Vaslui, Iași), *bîhlítură* (Vaslui, Nemeșa — Moșna — Sibiu, cf. *bîhlit* ; vezi I. **1.1.**), *bîlválă* (Dîmbovița ; cf. *bîlvănit* ; vezi I. **1.1.**), *bîlván* (Burila Mare — Mehedinți ; cf. *bîlvănit*), *bolcán* (Dobrușa — Ștefănești și Scundu — Argeș ; cf. *bolcănit* ; vezi I. **1.1.**), *molác* (Nemoiu — Amărăști — Argeș, Islaz — Teleorman, Iași ; cf. *moale*), *molán* (Cuza Vodă — Stăncuța — Brăila, Periprava — C.A. Rosetti — Tulcea ; cf. *moale* (< *moale* + *-an*) ; cf. și *molan* (argotic) „vin" (< țig. *mol* + *- an*), în DLR), *țăpóșniță*[101] (Bechet — Dolj, Pișchia — Timiș ; cf. *țepos*).

2.2. Termeni care arată însușirile negative ale oamenilor, au sensul de bază de „(om) prost" și prin transfer semantic înseamnă „vin rău" : *bleáncă* (Unțeni — Botoșani ; „prost, prostănac", în DA; ISt, 81), *bleándă* (Moșna și Vlădeni — Iași; „om moliu, prostănac", în ISt, 81), *bleoáncă* (Ciupercenii Noi — Dolj ; „bleg", în SCRIBAN, D.), *bliumbău* (Pomîrla — Botoșani ; „prostănac", în Lexic reg., II, 122), *măgădău* (Dulcești — Neamț ; „om înalt, voinic și cam prost", în DLR), *molomán* (Dobrușa — Ștefănești — Argeș ; „om prost", în DLR), *năgîrlău* (Sîniacob — Lechința — Bistrița-Năsăud ; „prostănac", în DLR).

III *SINTAGME METAFORICE*

0. Sintagmele metaforice sînt creații formate din elemente lexicale românești indiferent de proveniența lor (cuvinte populare, împrumuturi etc.). Termenii care alcătuiesc aceste sintagme au o deosebită valoare afectivă și, în majoritatea lor, cel puțin într-o fază inițială, au fost creații spontane, ocazionale, care s-au răspîndit repede, datorită expresivității.

0.1. Sintagma metaforică este o construcție intermediară „între cuvînt și propoziție", o îmbinare „de doi termeni heterofuncționali, fără ca aceștia să fie subiect și predicat"[102]. Unul dintre ei, termenul metaforă, mai expresiv prin conținutul său semantic, imprimă plasticitate întregii sintagme și este reprezentat, de obicei, de determinat. Uneori, funcția aceasta îi revine determinantului, și numai în cîteva cazuri metafora este reprezentată de ambii termeni.

1. Cele mai numeroase sintagme metaforice sînt acelea cu determinatul figurat, un substantiv metaforă, sinonim al lui *vin*.

1.1. Determinatul este urmat de un determinant propriu cu rol de atribut adjectival: *apă chioară* (Botoșani, Neamț, Vaslui), *apă clocită* (Iași, Vaslui, Largu — Buzău), *borș acru*[103] (Moldova), *borș amar* (Valea Mărului — Bacău), *borș bălos* (Mihăileni — Botoșani), *borș rău* (Strunga — Iași), *cighír acru* (Ciumbrud — Aiud — Alba, Miniș — Ghioroc — Arad), *cihír puturos* (Vermeș — Lechința — Bistrița-Năsăud), *ciúghir negru* (Cornești — Adămuș —

[100] ALR SN I, h. 241, pct. 36.
[101] ALR SN I, h. 241, pct. 2.
[102] Vezi E. Slave, *Structura sintagmatică a expresiilor figurate*, în „Limbă și literatură", XI, 1966, p. 402.
[103] ALR SN I, h. 241, pct. 551.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

Mureș), *cighér pietros* (Țelna — Ighiu — Alba), *cloácă împuțită* (Bivolari — Iași), *cloácă neagră* (Tabăra — Bivolari — Iași), *lêveș amar* (Tășnad — Satu Mare, Șamșud — Sălaj, Biertan și Brateiu — Sibiu), *livéș acru* (Gîngeova — Dolj), *lévej sărat* (Ațel — Sibiu), *leoárcă acră* (Coțofănești — Bacău, Cristinești — Botoșani), *leoárcă amară* (Hudești — Botoșani, Comarna și Holboca — Iași, Agapia — Neamț), *liúrcă acră* (Pîncota, Șiria și Șagu — Arad, Crucea — Lungani — Iași), *liur negru* (Ațel — Sibiu), *lóră acră* (Tibru — Cricău — Alba), *pușliáșcă rea*[104] (Gura Văii — Bacău, Gîdinți — Sagna — Neamț), *trincă chioară* (Barațca — Arad, Izvin — Recaș — Timiș), *zámă lungă* (Leorda și Flămînzi — Botoșani, Prisecani — Iași), *zámă puturoasă* (Mironeasa și Răducăneni — Iași), *zeámă acră* (Valea Călugărească — Prahova), *zeamă rea* (Gura Sărății — Merei — Buzău, Bucov — Prahova), *zoárcă rea*[105] (Cristești și Rădăuți — Prut — Botoșani).

1.2. Determinantul are funcția de atribut substantival (genitival sau prepozițional): *borș de butuc* (Helești — Iași, Gorbănești — Botoșani), *moare de varză* (Mileanca — Botoșani), *spălătură de butoi*[106] (Poiana Mare — Dolj), *zeamă de coarne*[107] (Isaccea — Tulcea), *zoarca poamei* (Manoleasa — Botoșani, Ruginoasa — Iași).

2. Îmbinări sintagmatice metaforice formate din determinat propriu urmat de un determinant metaforă cu funcția de atribut substantival prepozițional: *vin de acritură* (Aliman și Oltina — Constanța, Săcueni — Bihor, Romanu — Brăila, Breaza — Buzău, Ianca — Olt, Plugari — Iași), *vin de amăruială* (Mădulari și Orlești — Vîlcea), *vin de cloacă* (Helești — Iași), *vin de liurcă* (Covăsînț și Cuvin — Arad).

2.1. Determinatul propriu, simplu sau sintagmatic (*vin* sau *vin* + determinant), devine determinant cu funcție de atribut substantival prepozițional, locul său fiind luat de un sinonim, substantiv metaforă: *acritură de vin* (Mitoc — Botoșani), *cluc de vin* (Breznița Ocol — Mehedinți), *liurcă de vin* (Ghioroc — Arad), *potroacă de vin* (Volovăț — Succava), *trincă de vin* (Șimian — Bihor), *liurcă de vin rău*[108] (Ațel — Sibiu, Movila Ruptă — Botoșani), *leoarcă de vin acru* (Ripiceni — Botoșani).

3. Sintagmă metaforică cu ambii termeni figurați, în care determinatul este un sinonim al termenului propriu, iar determinantul un atribut substantival prepozițional, tot sinonim al cuvîntului de bază. Deși rare, aceste sintagme sînt cele mai expresive: *borș de aguridar* (Cristinești — Botoșani), *potroacă de saramură* (Sadova — Succava), *zeamă de surotcă* (Belobreșca — Pojejena — Caraș Severin).

IV *COMPARAȚII*

0. Uneori denumirile pentru noțiunea de *vin rău* sînt formate cu ajutorul comparațiilor. Aici forma care se compară (determinatul) este subiectul comparației și este reprezentat de termenul propriu sau sintagma proprie, mai rar de termenul metaforic sau sintagma metaforică. Al doilea element, forma cu care se compară (determinantul), este el însuși susceptibil de a deveni o metaforă (totdeauna un circumstanțial de mod comparativ) sau o sintagmă metaforică în care termenul secundar este un atribut subordonat substantivului metaforă din sintagmă. În funcție de elementele care intră în componența comparației (determinat și determinant) distingem mai multe categorii formate din:

1. Termen propriu + termen propriu: *vin ca apa*[109] (Lipnița — Constanța, Valea Mare — Dîmbovița, Grecu — Ilfov, Glăvile — Vîlcea, Sagna — Neamț), *vin ca borșul*[110] (Moldova, Babadag — Tulcea, Măxineni — Brăila), *vin ca hîlbel'ă*[111], *vin ca moarea*[112] (Bogdana și Costești — Vaslui, Mogoșești și Tansa — Iași), *vin ca oțetul* (Ghioroc — Arad, Însurăței — Brăila, Murfatlar — Constanța, Șipote — Iași), *vin ca zama* (Dîngeni — Botoșani).

2. Termen propriu + sintagmă proprie: *vin ca merele acre* (Bălușeni — Botoșani), *vin ca moarea de varză* (Coțușca și Hănești — Botoșani, Ciurea și Grajduri — Iași), *vin ca zeama de coarne*[113] (Pîhnești — Vaslui).

---

[104] *Ibidem*, pct. 531.
[105] *Ibidem*, pct. 414.
[106] *Ibidem*, pct. 872.
[107] H, XIV, 352[v] (Greci — Tulcea).
[108] ALR SN I, h. 241, pct. 192.
[109] H, XVII, 226[r] (Orlat — Sibiu).
[110] H, I, 119[v] (Cazasu — T. Vladimirescu — Brăila).
[111] ALR SN I, h. 241, pct. 362.
[112] H, XVII, 226[v].
[113] H, XV, 80[v] (Bogești — Pogana — Vaslui).

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

3. Sintagmă proprie + termen propriu : *vin acru ca borșul*[114] (Ștefănești — Botoșani, Gropnița și Plugari — Iași, Ivești — Vaslui), *vin acru ca oțetul*[115] (Belcești și Bivolari — Iași), *vin bîhlit ca moarea* (Trifești — Iași), *vin gros ca braha*[116] (Focuri — Iași), *vin rău ca oțetul* (Ungureni — Botoșani).

4. Sintagmă proprie + sintagmă proprie : *vin bălos ca zoarea amară* (Pălliniș — Botoșani), *vin bîhlit ca o cloacă împuțită* (Santa Mare — Botoșani), *vin rău ca borșul acru* (Ciurea — Iași).

5. Termen metaforic + termen propriu : *borș ca aguridarul* (Trușești — Botoșani), *borș ca zoaia* (Tudora — Botoșani), *potroacă ca saramura* (Dumbrăveni — Suceava), *surotcă ca zeama* (Nerău — Teremia Mare — Timiș).

6. Sintagmă metaforică + termen propriu : *liurcă acră ca agurida* (Ceplenița — Iași), *liurcă amară ca pelinul* (Sirețel-Iași), *trîncă chioară ca apa* (Valea lui Mihai — Bihor).

V *FORMAREA CUVINTELOR*

1. *Derivate cu sufixe de la substantive*[117] :

1.1. *Derivate cu sufixe augmentative* :

—an : *borșán* (Țigănași — Iași, Dersca — Botoșani), *perján* (Țibănești — Iași , *pliuhán* (Totoiești — Hunedoara ; cf. *pliuhă* ; vezi II. 1.2.).

-ău, -ălău : *bolcău* (Văleni Podgoria—Călinești și Topoloveni—Argeș; cf. *boálcă*; vezi II.

1.2. ,*borșălău*(Iași, Vaslui), *gozărău*(Hănțești—Adîncata—Suceava; „rămășițe netrebuincioase, gunoi, murdărie", în Crețu, 186 ; cf. *gozar*), *groșălău* (Craiva — Cricău — Alba ; cf. *groșálă* ; vezi II. 1.3.), *pliuhău* (Cășeiu și M. Viteazu — Cluj ; cf. *pliúhă* ; vezi II. 1.2. ; vezi și *pliuhău* „rachiu de calitate inferioară", în DEt, 302 ; P Suf., 415 ; Crețu, 186), *țuzlău*, Lechința — Bistrița — Năsăud ; cf. *țúzlă* „rachiul distilat o singură dată", în RGl, 290 ; vezi și *țúslă* „ceea ce curge după țuică", în ALRR Mar. II, h. 463, notă).

-oi, -oáie, -oáică : *borșoáică*[118] (Botoșani, Iași), *borșoáie* (Vlădiceni — Tomești — Iași), *borșói* (Buhoci — Bacău), *ciorboáică* (Simbureşti — Olt), *frăgoáică* (Horodiștea — Cotnari — Iași), *frăgói* (Andrieșeni — Iași, Lunca — Botoșani), *perjói* (Țibana — Iași), *terezói* (Călinești — Bucecea — Botoșani), *vinoáică* (Cucuteni — Lețcani și Șendreni — Victoria — Iași), *vinói* (Costuleni — Iași), *zămoáie* (Popești — Iași), *zămói* (Călărași — Botoșani).

1.2. *Derivate cu sufixe diminutivale* :

-iță : *ciorbiță* (Ostrov — Constanța), *pliúhniță* (Geoagiu — Hunedoara ; cf. *pliúhă* ; vezi II. 1.2. ; cf. și *pliúhniță*, în DEt, 302), *viniță* (Stănilești — Vaslui, Todireni — Neamț), *zorchiță* (Răușeni — Botoșani).

-uléț : *borșulét* (Ibănești — Botoșani).

-uț(ă) : *borșúț* (Cristinești — Botoșani), *ciorbúță* (Scorțaru Nou — Brăila), *zămîrcúță* (Gorban — Iași), *zămúță* (Săveni — Botoșani).

1.3. *Derivate cu sufixe colective* :

-ală, -eálă (-iálă) : *borhoteálă* (Bereștii de Jos — Brăila, Odobești — Vrancea ; cf. *borhót*; vezi II. 1.3.), *borodeálă* (Sîncel — Alba, Fundata — Brașov ; cf. *borod'éle* „rămășițele după fiertul țuicii", în TGr, 203), *borșálă* (Conceşti — Botoșani ; cf. *borș* ; vezi II. 1.7.), *culeșálă* (Galșa — Șiria — Arad, Țarna Mare — Fălticeni — Suceava ; cf. *coleáșă, culéșă* ; vezi II. 1.7 ; cf. și *culeșálă* „mîncare fără gust", în P Suf., 235), *grunjálă* (Bouveni — Drănic — Dolj, Cătunele — Gorj ; cf. *grunj* „hoștina stoarsă și rămasă de la tească ; în DA), *pliuhăiálă* (Huedin — Cluj ; cf. *pliúhă*), *poslădeálă* (Șaringa — Pietroasele — Buzău ; cf. *poslédie* ; vezi II. 1.2.), *prăsteálă* (Țăndărei — Ialomița ; cf. *prăștină* ; vezi II. 1.5.), *tercheálă* (Săuca — Satu Mare ; cf. *terchi* „rămășițele strugurilor, tescovina din care se prepară țuica", în Lexic reg., I, 22), *zămîrceálă* (Ungureni — Botoșani ; cf. *zămîrcă* ; vezi II. 1.7), *zămorálă* (Adîncata — Suceava ; cf. *zămorît* „zeamă lungă", în IZV., XVII, 1938, 10, 368).

---

[114] H, VIII 2, 179[c] ; XII, 568[v] ; XVI, 287[r].

[115] H, VIII 2, 179[r] (Șipote — Iași).

[116] H, VIII 2, 179[r] ; XII, 568[v].

[117] Derivatele care intră aici în discuție (vezi și unele substantive de la V.2.), substantive colective sau substantive care denumesc, în general, lucruri fără valoare, de calitate inferioară, iar prin transfer semantic, *vin rău*, sînt formate, în majoritatea cazurilor, cu ajutorul unor sufixe cu valoare „secundară peiorativă". Vezi în acest sens Zorela Crețu, *Sufixele peiorative*, în SFC, IV, 1967, p. 177 — 194.

[118] CV, II, 1950, 35 („vin acru") ; Crețu, 181.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

-ăráie, -árie : *apárie* (Iași, Vaslui), *borșăráie* (Cristești — Botoșani), *borșárie* (Ipatele — Iași), *ciorbárie* (Podgoria — Tătaru — Prahova), *perjăráie* (Manoleasa — Botoșani), *perjárie* (Liveni — Manoleasa — Botoșani), *pliuhăráie* (Ilia — Hunedoara ; cf. *pliuhă*), *pliuhárie* (Lechința — Bistrița-Năsăud ; cf. *pliúhă* : vezi II. 1.2.), *zămárie* (Boscoteni — Frumușica — Botoșani).

2. Cuvinte care au la bază o interjecție onomatopeică și provin direct din aceasta sau de la verbele corespunzătoare, prin derivare, cu diferite sufixe[119] :

fleașc : *fleșcăráie* (Vaslui, Iași), *fleșcárie* (Neamț, Vaslui).

fleoșc : *fleoșcăiálă* (Iași, Vaslui), *fleoșcăiltúră* (Poarta Albă — Constanța), *fleoșcăráie* (Iași, Botoșani), *fleoșcárie* (Iași, Neamț).

foș : *foșcăiálă* (Lipova — Bacău).

ghiolc : *ghiolcăiálă* (Mitoc — Botoșani), *ghiólcomoș* (Daneș — Mureș).

ghiorț : *ghiorțáie* (Cherba — Urlați — Prahova), *ghiorțálă* (Huedin — Cluj, Săsenii Vechi — Vernești — Buzău), *ghiorțámă* (Nazarcea — Poarta Albă — Constanța, Bucov — Prahova), *ghiorțăiálă* (Dobîrceni — Botoșani, Valu lui Traian — Constanța), *ghiorțánéală* (Valea Orlei — Bucov — Prahova).

gîr : *gîrláie* (Galda de Jos — Alba), *gîrlincă* (Vințu de Jos — Alba), *gîrmáză* (Drăgănești Olt — Olt), *gîrneáză* (Pir — Satu Mare).

horp : *horpálă* (Mănărade — Blaj — Alba), *horpăiálă* (Săveni — Botoșani), *horpoáică* (Suharău — Botoșani), *horpoáie* (Grojdibodu — Olt), *horpoáncă* (Mironeasa — Iași), *horpói* (Românești — Botoșani).

leorp : *leorpálă* (Victoria — Iași, Eșanca—Darabani — Botoșani), *leorpăiálă* (Albești—Botoșani), *leorpói* (Movila Ruptă — Ripiceni și Vlădeni — Botoșani).

lip : *lipăiálă* (Frumușica — Botoșani).

trăsc : *trăscău*[120] (Cîrlomănești — Galați, Bistrița — Neamț ; atestat și cu sensul „rachiu tare", în CADE).

țir (var. *țur*) : *țirțiálă* (Vlădiceni — Tomești — Iași), *țuruiálă* (Rădeni — Trifești — Iași).

țire (var. *țore*) : *țircalétе* (Maglavit — Dolj), *țîrcă* (Bozeș — Geoagiu — Hunedoara), *țircăiálă* (Mărunțiș—Urlați — Prahova), *țircău* (Zlătărei—Drăgășani — Vîlcea), *țirciiálă* (Vlădiceni — Tomești — Iași), *țircîtúră* (Ville Satu Mare — Satu Mare), *țircotéală* (Valea Pietrei—Urlați — Prahova), *țórcă*[121] (Comorița — Cășeiu — Cluj), *țorcăiálă* (Romoșel—Romos — Hunedoara), *țorcău* (Cășeiu — Cluj).

țiș : *țișneálă* (Holboca — Iași), *țișniță* (Crasnaleuca — Coțușca — Botoșani).

țiț : *țițáică* (Ostroveni — Dolj), *țițîrcă* (Mogoșești — Iași), *țițúncă* (Valea Lungă — Alba

3. Compunerea

3.1. *Substantiv + substantiv* : *borșfleáncă* (Varatic—Salcea — Suceava), *borșfleoárcă* (Rădășeni — Suceava), *borșleoárcă* (Flămînzi — Botoșani).

3.2. *Interjecție + substantiv* : *țîrboáscă* (Cristești — Botoșani), *țîrbpáșcă* (Dersca — Botoșani), *țîrfoiálă* (Moțăței — Dolj ; cf. și *țîrforeálă*, în SCRIBAN, D.), *țîrmóc* (Prisecani — Iași), *țîrpoáscă* (Butea — Iași, Brodoc — Vaslui), *țîșboáscă* (Sulița — Botoșani), *țîșboáșcă* (Pomîrla — Botoșani), *țîșmóc* (Ruginoasa — Iași), *țîșmoácă*[122] (Bacău, Galați ; atestat și cu sensul : „un fel de rachiu slab, stricat cu apă", în T. Pamf., III, 1925, 5—8, 90), *țîșmoágă*[123] (Galați, Vaslui), *țîșpoámă* (Cotnari — Iași), *țîșpoáșcă* (Roma și Sulița — Botoșani).

3.3. *Interjecție + interjecție* : *ghiorțgîr* (Vermeș—Lechința — Bistrița-Năsăud), *gîrfleáșc* (Lespezi — Iași), *țîșpoácă*[124] (Neamț, Hotarele — Ilfov), *țîrbóc* (Sarichioi — Tulcea), *țîrfleóșc* (Mădîrjac — Iași), *țîrfóș* (Santa-Mare — Botoșani), *țîrleórp* (Vlădeni — Iași, Vispești—Breaza — Buzău), *țîrlip* (Craiva—Cricău— Alba, Frățilești—Săveni — Ialomița), *țîrpîș* (Scorțaru Nou — Brăila), *țîrpóc* (Gurba — Șicula — Arad, Ceptura — Prahova), *țîrțiș* (Valea Seman — Urlați — Prahova), *țîrțîșcă* (Lungani — Iași), *țîșbóc* (Crucea — Lungani — Iași), *țîșfleóșc* (Strunga — Iași), *țîșfóș* (Țintea — Băicoi — Prahova), *țîșghiórț* (Ștefănești — Vîlcea, Poarta Albă — Constanța), *țîșleórp* (Oancea—Romanu — Brăila), *țîșlip* (Lungești — Vîlcea), *țîșpîș* (Valea Orlei — Bucov — Prahova), *țîșpîșnă* (Siretel — Iași), *țîșpîșniță* (Leorda — Botoșani), *țîșpleósc* (Drăgușeni —Bo-

[119] Pentru unele verbe ce provin din interjecții onomatopeice vezi Georgeta Marin, *Verbe derivate de la interjecții onomatopeice*, în SFC, IV, 1967, p. 217 — 234.

[120] CADE.

[121] ALR SN I, h. 241, pct. 95.

[122] SCRIBAN, D.

[123] *Ibidem*.

[124] CGl ; SCRIBAN, D.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

toșani), *țișpóc* (Iași, Botoșani), *țișpoácă*[125] (Botoșani, Suceava ; atestat și cu sensurile : „orice băutură alcoolică falsificată", în Lexic reg., I, 111 ; „băutură de calitate inferioară", în ISt, 334), *țișpoágă*[126] (Vaslui), *țiștrósc* (Bencea de Sus-Pișchia — Arad, Foieni — Satu Mare), *țișțîr* (Dobrin — Sălaj, Islaz — Teleorman), *țurțúșcă*(Mocrea — Ineu — Arad).

4. Trebuie semnalat faptul că unele cuvinte s-au format datorită *reduplicării* unei interjecții onomatopeice, termenului nou adăugîndu-i-se, de obicei, un sufix.

4.1. *Reduplicări complete* : *țîrțîr* (Iași, Frumușica — Botoșani, Nicorești — Galați), *țîrțîrcă* (Dolhești — Iași), *țîșțîș* (Mișca — Ghioroc — Arad, Leordeni — Argeș, Botoșani), *țîșțîșcă* (Dobrovăț — Iași), *țîșțîșniță* (Giurgești — Tg. Frumos — Iași).

4.2. *Reduplicări parțiale* : *țiurțiubắu* (Teremia Mare și Foeni — Timiș ; „zeamă subțire", în NC) și *țiurțubắu* (Teremia Mare — Timiș ; „zeamă subțire", în CGr., I), *țîrțiálă* (Popricani și Răducăneni — Iași, Havîrna — Botoșani), *țîrțică* (Ceplenița — Iași), *țîrțîică* (Tohani — Gura Vadului — Prahova), *țîrțîícă* (Sarachioi — Tulcea), *țîrțîléte* (Brănești — Gorj), *țurțuiálă* (Drăgușeni — Botoșani), *țurțulcáncă* (Marghita — Bihor), *țurțuláie* (Tîrnova — Arad), *țurțúncă* (Goșoeni — Vîlcea).

4.3. *Reduplicări imitative sau trunchiate*[127] : *țîrțáică* (Dunăreni — Goicea — Dolj), *țîrțoábă* (Stănceni — Botoșani), *țîrțoácă* (Gura Ocniței — Dîmbovița), *țîrțoágă* (Izvoarele — Ilfov), *țîrțoáică* (Albești — Botoșani), *țîrțoáncă* (Platonești — Săveni — Ialomița), *țîrțoáșcă* (Broscăuți — Botoșani), *țîrțúncă* (Cornești — Adămuș — Mureș), *țurțoábă* (Ighel — Ighiu — Alba, Șcheia — Iași), *țurțoácă* (Cadea — Săcueni — Bihor, Moșna — Iași), *țurțoáică* (Trușești — Botoșani, Solonet — Iași), *țurțoáșcă* (Broscăuți — Botoșani).

5. Destul de numeroase cuvinte sînt urmarea unei *contaminări*, termenul nou format avînd un grad mai mare de expresivitate. Ele, în majoritatea lor, sînt creații spontane, individuale, construcții formate numai pentru a denumi noțiunea de *vin rău*. Cîteva dintre acestea sînt atestate totuși și în diverse lucrări dar cu alte sensuri și în special acela de „țuică rea", „băutură de calitate inferioară".

5.1. Contaminări între două substantive : *bohárcă* (< *bulearcă* + *mahorcă* ; Zavideni — Prundeni — Vîlcea ; „băutură de calitate inferioară", în ISt, 334), *bohoárcă* (vezi *bohárcă* ; Vîștea — Brașov, Șutești — Vîlcea), *boleárcă*[128] (< *boală* + *holercă* ; Iași, Vaslui, Hîrja — Bacău ; atestat și cu sensurile,: „rachiu rău", în DA ; Coteanu, 51; „băutură de calitate inferioară", în ISt, 334), *boleoárcă* (< *boală* + *leoarcă* ; Botoșani), *bolércă* (< *boală* + *holercă* ; Botoșani, Șeica Mică — Sibiu ; „țuică rea", în Sextil Pușcariu, *Etimologii*, în DR, VII, 1931—1933, p. 109 ; Coteanu, 51), *boliúrcă* (< *boală* + *liurcă* ; Hîrlău și Schitu Duca — Iași), *boștírcă* (< *boală* + *poșircă* ; Faraoani — Bacău, Gănești — Tg. Frumos — Iași), *buhárcă* (vezi *bohárcă* ; Țînțăreni — Gorj, Chițorani — Bucov — Prahova), *buhoárcă* (vezi *bohárcă*; Ușurei — Șușani — Vîlcea), *buleárcă*[129] și *buliárcă* (vezi *boleárcă* ; Moldova, Transilvania ; atestat și cu sensurile : „țuică slabă", în DA ; CADE, TGl ; Lexic reg., II, 115; DM ; Glosar reg., 21; „băutură de calitate inferioară", în ISt, 334), *bulcoárcă* (vezi *boleoárcă* ; Botoșani, Iași ; „băutură de calitate inferioară", în ISt, 334), *bulércă*[130] (vezi *bolércă* ; Botoșani, Iași, Suceava, Argeș ; atestat și cu sensul : „țuică proastă", în UGl), *chifleoárcă* (< *chifligeală* + *leoarcă* ; Gîdinți — Sagna — Neamț), *ciorboáșcă* (< *ciorbă* + *boască* ; Turburea — Gorj), *ciorfleáncă* (< *ciorbă* + *fleancă* ; Leordeni — Argeș), *ciorfleáță* (< *ciorbă* + *fleață* ; Diosig — Bihor, Corcova — Mehedinți), *ciorfleoárță* (< *ciorbă* + *fleoarță* ; Rusețu — Buzău), *cioropoáșcă* (< *ciorbă* + *poașcă* ; Pietroasele — Buzău, Cheia — M. Viteazu — Cluj), *fleáspă* (< *fleașcă* + *hoaspă* ; Cucuteni — Durnești — Botoșani), *fleoșírcă* (< *fleoașcă* + *poșircă* ; Văculești — Botoșani, Horia — Roman — Neamț), *fleoșpoáșcă* (< *fleașcă* + *poașcă* ; Corbasca — Bacău), *fleoștínă* (< *fleașcă* + *hoștină* ; Cîndești — Mihăileni — Botoșani), *horpoáșcă* (< *horpăială* + *poașcă* ; Cătămărăști — M. Eminescu — Botoșani), *pofleáșcă* (< *poșircă* + *fleașcă* ; Fîntînele — Focuri — Iași), *pojdîrcă* (< *poșircă*, ISt, 334 : „pare a fi o contaminare : partea lui finală corespunde, pînă la identitate, părții finale a lui *poșircă*" ; Pîrcovaci — Hîrlău —

[125] *Ibidem*.

[126] CV, II, 1950, 5, 32.

[127] Acest tip de reduplicare, numită astfel de Sextil Pușcariu (cf. *Limba română*, II, p. 142), se reduce la repetarea consoanei inițiale. Pentru verbe formate astfel, vezi exemple și în Sextil Pușcariu, *Despre onomatopee în limba română*, în DR, I, 1921, p. 91.

[128] DA.

[129] H, VIII 2, 32[r] ; CGl ; SCRIBAN, D.; ALR SN I, h. 241, pct. 228 ; I. CR., III, 1910, 5, 156 ; IZV., XVII, 1938, 6, 226.

[130] H, X, 259[r].

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

Iași), *posliúr* (< *poslete* + *liur* ; Tileagd — Bihor), *posliúrcă* (< *poslete* + *liurcă* ; Beltiug — Satu Mare, Axinte Sever — Sibiu), *poșárcă*[131] (< *poșircă* + *leoarcă* ; Bacău, Galați, Vaslui), *poșfleáșcă* (< *poșircă* + *fleașcă* ; Prăjeni — Botoșani), *poșhoáspă* (< *poșircă* + *hoaspă* ; Știubieni — Botoșani), *poșleoárcă* (< *pdșircă* + *leoarcă* ; Vorona — Botoșani), *poșlércă* (< *poșircă* + *holercă* ; Vorniceni — Botoșani, Berești — Adîncata — Suceava), *poșliútră* (< *poșircă* + *liură* ; Viișoara — Botoșani), *poșliúrcă* (< *poșircă* + *liurcă* ; Vlăsinești — Botoșani), *posoárcă*[132] (< *poșircă* + *leoarcă* ; Iași, Neamț, Vrancea), *pușárcă* (< *poșircă* + *leoarcă* ; Bistrița — Neamț), *pușléașcă*[133] (< *poșircă* + *fleașcă* ; Moldova), *pușoárcă*[134] (< *poșircă* + *leoarcă* ; Iași, Galați, Vaslui, Tulcea).

5.2. Contaminări între interjecții onomatopeice și substantive : *pișoálcă* (vezi *pișoárcă* ; Argeș ; „țuică slabă", în TGI ; UGI ; „zeamă lungă, olearcă, zămurcă", în CFP), *pișoárcă* (< *piș* + *leoarcă* ; Iași), *țiboárcă* (< *țib* + *leoarcă* ; Flămînzi — Botoșani), *țibîrcă* (< *țib* + *poșircă* ; Botoșani, Iași, Vaslui; „vinul scos din tescovină", în I. CR., I, 1908, 2, 60), *țiboárcă* (< *țib* + *leoarcă*; Botoșani, Neamț, Vaslui), *țiboáșcă* (< *țib* + *poașcă* ; Ibănești — Botoșani), *țibúrcă* (< *țib* + *liurcă* ; Suceava; „zeamă lungă", în I. CR., XIII, 1920, 9—10, 152), *țircoáșcă* (< *țirc* + *poașcă* ; Tomești — Iași), *țișhoárcă* (*țiș* + *mahorcă* ; Miletin — Prăjeni — Botoșani).

6. Numeroși termeni care denumesc noțiunea de *vin rău*, majoritatea monosemantici, au un pronunțat caracter simbolic, datorat în bună parte, structurii lor fonetice, în special valorii expresive a unui grup de sunete care intră în componența cuvîntului[135].

Aceste cuvinte sînt, de obicei, creații spontane, neanalizabile și neînregistrate în dicționarele limbii române. Unele însă sînt atestate cu alt sens, și prin transfer semantic înseamnă și „vin rău".

6.1. Cele mai multe cuvinte conțin grupul format dintr-o labială + lichida *l* :

bl : *bleáșcă* (Todireni — Botoșani ; „leoarcă, bleoarcă", în DA ; Scriban, D.; ISt, 81), *bleoárcă* (Avrămeni — Botoșani, Voinești — Iași ; cf. *leoarcă*, în DA), *bleoárză* (Ripiceni — Botoșani), *bleoáscă* (Gorganu — Călinești — Argeș; cf. *bleoáșcă*, în DA), *bleoáșcă* (Tansa—Belcești — Iași), *bloáncă* (Rediu și Horlești — Iași).

fl : *fleoáncă* (Călărași — Dolj; cf. *flanc*, *-eancă*, în Scriban, D.), *fleoárbă* (Bucov, Buziaș — Timiș), *fleoáșă* (Vernești — Buzău ; „moale, fleșcăit", în Scriban, D.), *fleóșă* (Vînju Mare — Mehedinți ; „floșcăit, moleșit", în DA), *fleoșmóc* (Bivolari și Tabăra—Bivolari — Iași), *fleșmóc* (Tabăra—Bivolari — Iași), *fliúrcă* (Izvin—Recaș — Timiș), *floșmóc* (Mileanca — Botoșani).

pl : *pleoáșcă* (C. A. Rosetti — Tulcea), *pleoștálă* (Ciuboi — Bihor), *pleoștină* (Măderat—Pîncota — Arad), *ploáncă* (Victoria — Brăila, Bădeni—Breaza — Buzău).

ml : *mlánсă* (Zăvoaia — Brăila), *mlișă* (Chilia Veche — Tulcea), *mliúrcă* (Cernavodă — Constanța).

6.2. Unele au la bază lichida *r* urmată de *l* sau *ț* :

rl : *borlotéálă* (Aliman — Constanța ; cf. *borhotéálă* < *borhot*), *burleárcă* (Oțeleni — Iași; cf. *buléarcă*), *poșîrlă* (Gorban — Iași ; cf. *poșircă*).

rț : *bulcárță* (Prăjeni — Botoșani ; cf. *bulcárcă*), *cliúrț* (Moldova Veche — Caraș-Severin ; cf. *cliuc*), *leoárță* (Dersca — Botoșani, Buzna — Sibiu ; cf. *leoárcă*).

6.3. Alte grupuri de sunete : *cl* (*cloábă*, Brănești — Gorj ; *clucálă*, Măceșu de Sus — Dolj), *șt* (*feleștină*, Răchiți — Botoșani ; *prosteálă*, Almălău — Ostrov — Constanța ; *ștófe*, Dumbrăveni — Sibiu), *șl* (*șleáncă*, Tibru—Cricău — Alba ; *șlímă* ; Cernele — Craiova ; *șlógă* ; Corbi—Ucea — Brașov).

6.4. Apariția unor grupuri mai mari de sunete ,comune mai multor cuvinte : *bol*, *bor*, *bul*, *poș*, *puș*, *țib*, etc.

6.5. Ca o concluzie generală trebuie observat faptul că majoritatea acestor cuvinte au în componența lor sunetul *l*, care sugerează ideea de lichid, umezeală, moleșeală.

---

[131] SCRIBAN, D.

[132] *Ibidem*.

[133] ALR SN I, h. 241, pct. 531.

[134] CV, II, 1950, 5, 32 ; ALR SN I, h. 241, pct. 682.

[135] Despre valoarea expresivă a unor grupuri de sunete vezi : Al. Graur, *Grupuri simbolice în fonetismul românesc*, în SCL, X, 1959, nr. 2, p. 205 — 211 ; Iorgu Iordan, *Note lingvistice*, în BIFR, II, 1935, p. 189 — 195 ; Iorgu Iordan, *Lingvistica romanică*, București, 1962, p. 60 — 61, 364 ; Iorgu Iordan, *Note etimologice* : *fleoancă*, în *Scrieri alese*, București, 1968 p. 189 — 206 ; Iorgu Iordan, *Stilistica limbii române*, București, 1975 ; Lucreția Mareș, *Termeni referitori la o noțiune profund marcată de afectivitate* : *prost*, în SCL, XXIII, 1972, nr. 5, 496 ; Laura Vasiliu , *Sufixe substantivale cu -r- expresiv*, în SFC, V, p. 37 — 46.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

VI *CONCLUZII*

1. Denumirile pentru noțiunea de *vin rău* sînt, în majoritatea lor, metafore, sintagme proprii și sintagme metaforice, derivate cu sufixe (de la substantive, verbe și interjecții onomatopeice), contaminări, reduplicări și formații expresive. Din materialul cercetat am înregistrat un număr de 666 de denumiri repartizate astfel: 478 de termeni simpli (de obicei metafore), majoritatea cu sensuri polisemantice iar restul, cuvinte monosemantice; 118 sintagme proprii; 46 sintagme metaforice și 24 de comparații.

2. În general, aceste denumiri sînt creații pe terenul limbii române (împrumuturile sînt extrem de rare, iar dintre cuvintele moștenite din limba latină amintim doar pe *poáșcă*[136] < lat. *posca „oțet"*; Moldova, sudul Munteniei, N—E Transilvaniei) formate prin diverse procedee de creare a cuvintelor sau prin transfer semantic.

3. Remarcăm în primul rînd numărul mare al denumirilor de proveniență metaforică, al metaforelor simple sau urmate de determinante care precizează calitatea, formate, în general, de la substantive, majoritatea dintre ele cu o mare putere de expresivitate.

4. Un număr destul de mare de cuvinte și sintagme, creații vechi, atestate doar izolat în unele izvoare și considerate ca ieșite din uz, au o mare răspîndire în graiurile populare. Tot aici au apărut și o serie de formații noi, neîntîlnite în lucrări de specialitate sau de lexicologie.

5. Dintre cuvintele care denumesc noțiunea de *vin rău* cele mai interesante sînt acelea care au în componența lor o formație onomatopeică, termeni expresivi formați prin derivare cu sufixe peiorative, compunere, reduplicare și contaminare.

6. Trebuie făcută constatarea generală că denumirile pentru *vin rău* prezintă o mare diversitate (vezi în acest sens h. 241 din ALR SN, I. Cele 38 de răspunsuri se pot grupa astfel: 18 termeni simpli (în general metafore), 13 sintagme proprii, 5 sintagme metaforice și 1 comparație). Unele construcții și cuvinte sînt răspîndite sub aceeași formă în cea mai mare parte a țării (în special sintagmele proprii), iar altele, cele mai numeroase, ocupă doar anumite zone sau chiar puncte cu totul izolate. Varietatea lor — majoritatea cuvinte monosemantice, cu etimologia adesea nesigură sau necunoscută — se datorește în bună parte ambianței psihologice în care sînt folosiți termenii. Valoarea lor este dată de fantezia vorbitorului, care imprimă construcției expresivitate, o nuanță pur afectivă și adesea ironică. Ele au o stabilitate relativă, apar izolat și par de multe ori ocazionale și spontane, proprii chiar vorbirii individuale. În acest sens, trebuie arătat că din aceeași localitate, și uneori chiar de la același informator au fost înregistrate mai multe răspunsuri.

7. Trebuie să amintim că o bună parte din materialul lexical al acestei lucrări nu este înregistrat de nici un dicționar al limbii române, deși multe cuvinte sînt cunoscute de marea majoritate a vorbitorilor.

ANEXA I[137]

Jud. ALBA

1. Bălcaciu — Jidvei
2. Bărăbanț — Alba Iulia
3. Bucerdea Vinoasă — Ighiu
4. Ciuguzel — Lopadea Nouă
5. Ciumbrud — Aiud
6. Cîlnic
7. Craiva — Cricău
8. Crăciunelu de Jos
9. Cricău
10. Galda de Jos
11. Galda de Sus — Galda de Jos
12. Gîrbova
13. Ighiel — Ighiu
14. Ighiu
15. Jidvei
16. Mănărade — Blaj
17. Petrisat — Blaj
18. Sîncel
19. Șard — Ighiu
20. Șona
21. Tibru — Cricău
22. Țelna — Ighiu
23. Valea Lungă
24. Vințu de Jos

[136] DG, 207; SCRIBAN, D.; GO, 15.

[137] Pentru fiecare județ sînt date în ordine alfabetică localitățile anchetate. Cînd sînt două nume, primul reprezintă satul, al doilea comuna sau orașul; cînd este un singur nume, el reprezintă comuna.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

Jud. ARAD

1. Barațca — Păuliș
2. Bocsig
3. Covăsinț
4. Cuvin — Ghioroc
5. Galșa — Șiria
6. Ghioroc
7. Gurba — Șicula
8. Măderat — Pîncota
9. Miniș — Ghioroc
10. Mișca
11. Mocrea — Ineu
12. Nădab — Chișineu-Criș
13. Păuliș
14. Pîncota
15. Radna — Lipova
16. Șagu
17. Șiria
18. Tîrnova

Jud. ARGEȘ

1. Bălilești
2. Bîrla
3. Călinești
4. Costești
5. Godeni
6. Gorganu—Călinești
7. Hîrsești
8. Leordeni
9. Mihăești
10. Mozăceni
11. Negrași
12. Priboieni
13. Recea
14. Stolnici
15. Suseni
16. Ștefănești
17. Topoloveni
18. Uda
19. Valea Mare—Podgoria—Ștefănești
20. Văleni—Podgoria-Călinești

Jud. BIHOR

1. Cadea-Săcueni
2. Cărpinet
3. Cetariu
4. Ciuhoi
5. Curtuiușeni
6. Diosig
7. Marghita
8. Mădăraș
9. Olcea
10. Săcueni
11. Sălard
12. Sniob-Ciuhoi
13. Sîrbi
14. Simian
15. Tileagd
16. Valea lui Mihai

Jud. BISTRIȚA-NĂSĂUD

1. Dumitra
2. Lechința
3. Sîngeorz-Băi
4. Sîniacob—Lechința
5. Teaca
6. Vermeș—Lechința

Jud. BRAȘOV

1. Acriș-Vama Buzăului
2. Bunești
3. Corbi—Ucea
4. Drăguș—Vîștea
5. Fundata
6. Moieciu
7. Sînpetru
8. Ucea
9. Vama Buzăului
10. Vîștea
11. Voila
12. Zărnești

Jud. BRĂILA

1. Berestii de Jos
2. Cireșu
3. Cuza Vodă—Stăncuța
4. Dudești
5. Făurei
6. Însurăței
7. Jugureanu—Ulmu
8. Lacu Rezii—Însurăței
9. Latinu—Măxineni
10. Măxineni
11. Mihai Bravu—Victoria
12. Oancea—Romanu
13. Romanu
14. Scorțaru Nou
15. Sihleanu—Scorțaru Nou
16. Siliștea
17. Spiru Haret—Berestii de Jos
18. Stanca—Stăncuța
19. Stăncuța
20. Surdila—Găiseanca
21. Șuțești
22. Tichilești
23. T. Vladimirescu
24. Tufești
25. Victoria
26. Vișani
27. Viziru
28. Zăvoaia

Jud. BUZĂU

1. Bădeni—Breaza
2. Bălăceanu
3. Blăjani

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

4. Breaza
5. Buda
6. C. A. Rosetti
7. Cătina
8. Cernătești
9. Chiliile
10. Dealul Viei—Merei
11. Fințești—Năeni
12. Gherăseni
13. Glodeanu—Siliștea
14. Grecеanca—Breaza
15. Gura Sărății—Merei
16. Largu
17. Lunga—C. A. Rosetti
18. Mărăcineni
19. Merei
20. Năeni
21. Pietroasele
22. Pogoanele
23. Rușețu
24. Săgeata
25. Sărulești
26. Săsenii Vechi—Vernești
27. Stîlpu
28. Șarînga—Pietroasele
29. Topliceni
30. Vernești
31. Viperești
32. Vispești—Breaza
33. Zorești—Vernești

Jud. CARAȘ-SEVERIN

1. Băuțar
2. Belobreșca—Pojejena
3. Măureni
4. Mehadia
5. Moldova Nouă
6. Moldova Veche—Moldova Nouă
7. Naidăș
8. Pojejena
9. Sasca Montană
10. Socol
11. Ticvaniu Mare

Jud. CLUJ

1. Cășeiu
2. Cheia—M. Viteazu
3. Comorîța—Coșeiu
4. Cornești—M. Viteazu
5. Gîrbău
6. Huedin
7. Jucu
8. Luna
9. Mihai Viteazu
10. Poieni
11. Sănduleşti

Jud. CONSTANȚA

1. Aliman
2. Almălău—Ostrov
3. Băneasa
4. Castelu
5. Cernavodă
6. Ciobanu
7. Dunăreni—Aliman
8. Girliciu
9. Ion Corvin
10. Lipnița
11. Mircea Vodă
12. Murfatlar
13. Nazarcea—Poarta Albă
14. Oltina
15. Ostrov
16. Poarta Albă
17. Rasova
18. Remus Opreanu—Medgidia
19. Sinoe—Mihai Viteazu
20. Topalu
21. Valu lui Traian

Jud. DÎMBOVIȚA

1. Băleni
2. Bilciurești
3. Cobia
4. Corbii Mari
5. Finta
6. Gura Ocniței
7. Lunguleț
8. Mănești
9. Nucet
10. Pietroșița
11. Runcu
12. Valea Mare

Jud. DOLJ

1. Bădoși—Bratovoești
2. Bechet
3. Bîrca
4. Bratovoești
5. Călărași
6. Cernele—Craiova
7. Cetate
8. Ciupercenii Noi
9. Daneți
10. Dăbuleni
11. Desa
12. Dobrești
13. Drănic
14. Dunăreni—Goicea
15. Foișor—Drănic
16. Georocu Mare—Bratovoești
17. Gighera
18. Gîngiova
19. Goicea

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

20. Lișteava—Ostrovcni
21. Maglavit
22. Măceșu de Sus
23. Moțăței
24. Nedeia
25. Ostroveni
26. Padea—Drănic
27. Piscul Sadovei—Sadova
28. Piscu Vechi
29. Plenița
30. Poiana Mare
31. Radovan
32. Sadova
33. Segarcea
34. Tîmburești
35. Urzica Mare—Urzicuța

Jud. GORJ

1. Bilteni
2. Brănești
3. Căpreni
4. Cătunele
5. Crușeț
6. Dănciulești
7. Glogova
8. Stoina
9. Tismana
10. Turburea
11. Țînțăreni

Jud. HUNEDOARA

1. Bozeș—Geoagiu
2. Geoagiu
3. Ilia
4. Romos
5. Romoșel—Romos
6. Pui
7. Totești

Jud. IALOMIȚA

1. Balaciu
2. Borcea
3. Bordușani
4. Cosîmbești
5. Cuza Vodă
6. Frățilești—Săveni
7. Lupșanu
8. Ograda
9. Perieți
10. Piua Pietrii
11. Platonești—Săveni
12. Țăndărei

Jud. ILFOV

1. Căscioarele
2. Cioplani
3. Colibași
4. Comana
5. Coșereni
6. Gîrbovi
7. Grădiștea
8. Greaca
9. Hotarele
10. Ion Roată
11. Izvoarele
12. Letca Nouă
13. Plătărești
14. Prundu
15. Ulmeni

Jud. MARAMUREȘ

1. Seini

Jud. MEHEDINȚI

1. Baia de Aramă
2. Bala
3. Breznița Motru
4. Breznița Ocol
5. Burila Mare
6. Corcova
7. Crivina—Burila Mare
8. Hinova
9. Magheru—Breznița Ocol
10. Orevița Mare—Vînju Mare
11. Prunișor
12. Șișești
13. Vînători
14. Vînju Mare

Jud. MUREȘ

1. Adămuș
2. Băgaciu
3. Cornești-Adămuș
4. Daneș

Jud. OLT

1. Bărăști
2. Cîrlogani
3. Colonești
4. Cungrea
5. Drăgănești Olt
6. Făgețelu
7. Gostavățu
8. Grojdibodu
9. Ianca
10. Izvoarele
11. Mărunței
12. Potelu-Ianca
13. Potcoava
14. Radomirești
15. Rusănești
16. Scornicești
17. Simburești
18. Spineni

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

19. Ștefan cel Mare
20. Tufeni
21. Urzica

Jud. PRAHOVA

1. Boldești—Scăeni
2. Bucov
3. Ceptura de Jos—Ceptura
4. Ceptura de Sus—Ceptura
5. Cherba—Urlați
6. Chițorani—Bucov
7. Florești
8. Jugurei
9. Măgureni
10. Mărunțiș—Urlați
11. Orzoaia de Jos—Urlați
12. Orzoaia de Sus—Urlați
13. Plesa—Bucov
14. Podgoria—Tătaru
15. Rachieri—Valea Călugărească
16. Schiau—Valea Călugărească
17. Tătaru
18. Tohani—Gura Vadului
19. Țintea—Băicoi
20. Vadu Săpat—Fintînele
21. Valea Călugărească
22. Valea Cringului—Urlați
23. Valea Largă—Valea Călugărească
24. Valea Mantei—Valea Călugărească
25. Valea Mieilor—Urlați
26. Valea Nicovani—Valea Călugărească
27. Valea Nucetului—Urlați
28. Valea Orlei—Bucov
29. Valea Pietrei—Urlați
30. Valea Poienii—Valea Călugărească
31. Valea Popii—Valea Călugărească
32. Valea Seman—Urlați

Jud. SATU MARE

1. Ardud
2. Beltiug
3. Cehal
4. Cehaluț—Cehal
5. Foieni
6. Halmeu
7. Pir
8. Pișcolț
9. Rătești—Beltiug
10. Sanislău
11. Săuca
12. Tășnad
13. Viile Satu Mare

Jud. SĂLAJ

1. Coșeiu
2. Crișeni
3. Dioșod—Heraclean
4. Dobrin
5. Șamșud

Jud. SIBIU

1. Apoldu de Jos
2. Ațel
3. Axente Sever
4. Bazna
5. Biertan
6. Brateiu
7. Dumbrăveni
8. Moșna
9. Nemșa—Moșna
10. Orlat
11. Richiș—Biertan
12. Șeica Mare
13. Șeica Mică
14. Tîrnava

Jud. TELEORMAN

1. Bogdana
2. Bragadiru
3. Brînceni
4. Călmățuiu
5. Ciuperceni
6. Crîngeni
7. Crîngu
8. Dobrotești
9. Furculești
10. Islaz
11. Lunca
12. Mereni
13. Minzănești
14. Olteni
15. Plosca
16. Salcia
17. Scrioștea
18. Seaca
19. Sîrbeni
20. Stejaru
21. Toporu

Jud. TIMIȘ

1. Bacova—Buziaș
2. Bencecu de Jos—Pișchia
3. Bencecu de Sus—Pișchia
4. Buziaș
5. Comloșu Mare
6. Foeni
7. Ghizela
8. Giarmata
9. Izvin—Recaș
10. Nerău—Teremia Mare
11. Periam
12. Pișchia
13. Recaș
14. Silagiu—Buziaș

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

15. Teremia Mare
16. Teremia Mică-Teremia Mare

Jud. TULCEA

1. Babadag
2. Beștepe—Mahmudia
3. C. A. Rosetti
4. Chilia Veche
5. Isaccea
6. Jijila
7. Letea—C. A. Rosetti
8. Luncavița
9. Niculițel
10. Ostrovu Tătarului—Chilia Veche
11. Periprava—C. A. Rosetti
12. Sarichioi
13. Somova

Jud. VÎLCEA

1. Amărăști
2. Călina—Prundeni
3. Ctriogani—Bălcești
4. Creteni
5. Dobrușa—Ștefănești
6. Drăgășani
7. Frumureni—Lungești
8. Glăvile
9. Gușoeni
10. Ionești
11. Lungești
12. Mădulari
13. Mitrofani—Sutești
14. Nemoiu—Amărăști
15. Olteanca—Glăvile
16. Orlești
17. Prundeni
18. Scundu
19. Sutești
20. Ștefănești
21. Ușurei—Șușani
22. Zavideni—Prundeni
23. Zlătărei—Drăgășani

BIBLIOGRAFIE

ALR SN I = *Atlasul lingvistic român*, serie nouă, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București 1956.

ALRM SN I = *Micul Atlas lingvistic român*, serie nouă, vol. I, București, 1956.

ALRR Mar. I-II = *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Maramureș*, vol. I-II, de Petru Neiescu, Grigore Rusu, Ionel Stan, Editura Academiei R. S. România, 1969, 1971.

ARH. = „Arhiva Societății științifice și literare din Iași", Iași, an I (1889) ș.u.

ARH. OLT. = „Arhivele Oltenici", Craiova, an. I (1922) ș.u.

AUT = „Analele Universității din Timișoara", seria științe filologice, an I (1963) ș.u.

Av. N = Mioara Avram, *Note lexicale (pe marginea tomului VII, 2, litera O, din DLR)*, în SCL, XXII, 1971, nr. 1, p. 75—82.

BA = Ion Brezoianu, *Curs elementar de agricultură și de economie rurală*. Tradus de..., III, *Arbori și arbuști*, V, *Economia rurală*, București, 1850.

BDP = Iuliu Bugnariu, *Dicționar poporal* (Cuvinte românești *din jurul Năsăudului, de popor grăite și tot pentru popor alcătuite*), în „Gazeta Transilvaniei" (Brașov), an L, 1887, nr. 261—265; an. LI, 1888, nr. 48—54.

BGl = Ion Boceanu, *Glosar de cuvinte din județul Mehedinți*, București, 1913.

BGr = I. B. Brebenel, *Graiul popular, în jurul ocupațiunilor și obiceiurilor țăranului român de pe vatra Oltului în Transilvania*, în „Țara Oltului", I, 1907, nr. 25—32, 34, 36—46; III, 1909, nr. 12—24, 35—36, 38, 44—45.

BPF = Vasile Bogrea, *Pagini istorico-filologice*. Cu o prefață de acad. Constantin Daicoviciu. Ediție îngrijită, studiu introductiv și indice de Mircea Borcilă și Ion Mării, Editura Dacia, Cluj, 1971.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

BR = Emanoil Bucuța, *Românii dintre Vidin și Timoc*, Tipografia „Cartea românească", București, f. a.

BVT = Athanasie Bulencea, *Viile și vinurile Transilvaniei*, Editura „Ceres", București, 1975.

CADE = *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească"*, partea I, *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi*, de I. — A Candrea, București, 1931.

CDER = Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológico Rumano*, Biblioteca filológica, Universidad de La Laguna, 1958—1961.

CFP = G. F. Ciaușanu, G. Fira și C. M. Popescu, *Culegere de folclor din județul Vîlcea și împrejurimi*, cu glosar ,București, 1928.

CG = G. F. Ciaușanu, *Glosar de cuvinte din județul Argeș*, București, 1931.

CGl = Petre Coman, *Glosar dialectal*, București, 1936.

CGr. I—II = Lucian Costin, *Graiul bănățean*, I, Timișoara, 1926; II, Turnu-Severin, 1934.

CIHAC, I—II = A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane*, I—II, București, 1870—1879.

Cîntec Olt. = *Cîntec vechi din Oltenia*, culegere de Marcel Locusteanu, Ilie Mitu, Aurelian I. Popescu, Craiova, 1967.

COM. SAT. = „Comoara satelor". Revistă lunară de folclor, Blaj, an I (1923) ș.u.

Coteanu = I. Coteanu, *Elemente de dialectologie a limbii române*, Editura științifică, București, 1961.

Crețu = Zorela Crețu, *Sufixele peiorative*, în SFC IV, 1967, p. 177—194.

CSGl = G. F. Ciaușanu și L. Sfîrlea, *Glosar de cuvinte regionale din Vîlcea*, în MAT. DIALECT, I, 1960, Editura Academiei R.P.R., p. 219—238.

CV = „Cum vorbim", București, I (1949) ș.u.

DA = *Dicționarul limbii române*, publicat de Academia română, București, 1913 ș.u.

DD = V. Drăghici, *Doctorul și iconomul casnic sau Rețeti pentru tot soiul de boli omenești*, Iași 1858.

DEt = Nicolae Drăganu, *Etimologii*, în DR, VI, 1929 — 1930, p. 245—305.

DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei R.S. România, București, 1975.

DG = Constantin C. Diculescu, *Die Gepiden*, I, Leipzig, 1922.

DI = Manuil Drăghici, *Iconomia rurală și dumesnică, sau învățătura pentru lucrarea pămîntului și îmbunătățirea gospodăriei de cîmp și de casă*, Iași, 1834.

DLR = *Dicționarul limbii române*, publicat de Academia R.S. România, 1966 ș.u.

DM = *Dicționarul limbii române moderne*, București, 1958.

DR = „Dacoromania", Cluj, I (1921) ș.u.

DU = Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, București, 1925.

ECONOMIA = *Povățuire către Economia de cîmp, pentru folosul școalelor românești, celor din Țara Ungurească și din părțile ei împreunate*, Buda, 1806.

FC = Teofil Frîncu și George Candrea, *Românii din Munții Apuseni (Moții)*, București, 1888.

FDA II = Leon Filipescu, *Dascălul agronomiei sau mînoducătorul practic în toate ramurile economiei*, partea a II-a, Iași, 1844.

FM = A. Factor, *Manualul meu. Carte de obște folositoare pentru economii de casă și de cîmp*, București, 1837.

GE = Dorin Gămulescu, *Elementele de origine sîrbocroată ale vocabularului dacoromân. Elementi srpskohrvatskog porekla u dakorumunskom rečniku*, Editura Academiei R. S. România—Novinsko preduzeće „Libertatea", București—Pančevo, 1974.

Glosar Olt. = *Glosar dialectal Oltenia*, Editura Academiei R. S. România, București, 1967.

Glosar reg. = V. Arvinte, D. Ursu, M. Bordeianu, *Glosar regional*, Editura Academiei R. P. R. București, [1961].

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

GO = Constantin C. Giurescu, *Istoria podgoriei Odobeștilor*, Editura Academiei R. S. România, București, 1969.

GR. BAN. = Romul S. Molin, *Din graiul bănățenilor*, în „Noua revistă română", 1910, vol. VIII, nr. 13—14, p. 191—196.

Graiul PF = Cornelia Cohuț, Magdalena Vulpe, *Graiul din zona „Porțile de Fier"*, I. *Texte. Sintaxă*, Editura Academiei R. S. România, București, 1973.

GV = Daniil D. Graur, *Cultivarea viței, manuarea vinului, morburile și vindecarea lor*, Șimleu, 1912.

H I—XVIII = B. P. Hasdeu, *Răspunsuri la Chestionarul lingvistic*, vol. I—XVIII, 1884, *mss. rom.* 3418—3436.

HEM I—III = B. P. Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*, tomul I—III, București, 1887—1893.

HGl = M. Homorodean, *Glosar dialectal din mai multe regiuni ale Transilvaniei*, în MAT. DIALECT. I, 1960, p. 239—272.

HV = B. P. Hasdeu, *Originea viniculturii la români*, în „Columna lui Traian", V, 1874, nr. 4, p. 89—95.

I. CR. = „Ion Creangă". Revistă de limbă, literatură și artă populară, Bîrlad, I (1908) ș.u.

IG = I. D. Ionescu, *Glosar din județul Gorj*, în BIFR, VI, 1939, p. 205—245.

IM = Ion Ionescu, *Agricultura română din județul Mehedinți*, București, 1868.

ISt = Iorgu Iordan, *Stilistica limbii române*, ediție definitivă, Editura științifică, București, 1975.

IT = Alexandrina Istrătescu, *Texte populare din județul Prahova*, în „Grai și suflet", IV, 1929, fasc. I, p. 108—136.

IZV. = „Izvorașul", revistă muzicală și populară, Turnu-Severin, I (1920) ș.u.

ÎNV. VIN. = Ludovic Mitterpacher, *Învățătura despre agonisirea viței de vie și despre măiestria de a face vin, vinars și oțet*, Buda, 1813.

JO = Grigore M. Jipescu, *Opincaru, cum este și cum trebuie să hie săteanu. Scriere-n limba țăranului muntean*, București, 1881.

Lexic reg. I—II = *Lexic regional*, I, Editura Academiei R. P. R., 1960 ; II, Editura științifică, București, 1967.

LM = D. Litinschi, *Manual de agronomie practică pentru Moldova*, Iași, 1853.

LR = „Limba română", an I (1952) ș.u.

Maier = Radu Octavian Maier, *Viticultura în zona Moldova-Veche-Banat*, în „Revista de etnografie și folclor", t. 17, nr. 5, 1972, p. 405—411.

MAT. DIALECT. I = *Materiale și cercetări dialectale*, I, București, 1960 (Academia R.P.R., Filiala Cluj, Institutul de lingvistică).

MAT. FOLK. = *Materialuri folkloristice*. Culese și publicate sub auspiciile Ministerului cultelor și învățământului public prin îngrijirea lui Gr. G. Tocilescu, vol. I (*Poesia poporană* partea I—II) — II, București, 1900.

MD = Traian Marcu, *Glosar dialectal din comuna Deda, raionul Toplița, regiunea Autonomă, Maghiară*, în MAT. DIALECT. I, 1960, p. 143—199.

MIg = Dr. N. Manolescu, *Iglena țăranului*, București, 1895.

NC = Emilian Novacovici, *Cuvinte bănățene*, Oravița, 1924.

OR. EC. = Gr. Obradovici, *Carte de mînă pentru bineorînduita economie, lucrarea cîmpului și pentru plămădirea și pîndirea a vitelor și a păsărilor celor casnice*, Buda, 1807.

PGl = Ștefan Pașca, *Glosar dialectal*, alcătuit după materialul lexical cules de corespondenți din diferite regiuni, București, 1928.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)

PI = Tudor Pamfile, *Industria casnică la români. Trecutul și starea ei de astăzi. Contribuțiuni de artă și tehnică populară*, București, 1910.

PLP = Nicolaie Păsculescu, *Literatură populară românească*, București-Viena-Leipzig, 1910.

PNt. = E. Petrovici, *Note etimologice*, II, în CL, X, 1965, nr. 2. p. 357—362.

PSuf. = Dr. G. Pascu, *Sufixele românești*, București, 1916.

RC = Rădulescu-Codin, *O seamă de cuvinte din Muscel*, cu o introducere de dr. Gustav Weigand, ediția I, Cîmpulung, [1901].

RGl = Gr. Rusu, *Glosar dialectal din comuna Șieu Măgheruș, raionul Bistrița, reg. Cluj*, în MAT. DIALECT. I, 1960, p. 273—290.

SCRIBAN, D.= August Scriban, *Dicționaru limbii românești*, Iași, 1939.

Sz = Laurențiu Szász, *O listă de cuvinte din munții Apuseni*, în LR, XII, 1973, nr. 1, p. 45—49.

ȘEZ. = „Șezătoarea". Revistă pentru literatură și tradițiuni populare, Fălticeni, I (1892) ș.u.

Tamás = Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen (Unter Berücksichtigung der Mundartwörter)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966.

TD. Olt. = *Texte dialectale Oltenia*, Editura Academiei R. S. România, București, 1967.

TD. Munt. I—II = *Texte dialectale Muntenia*, I, 1973; II, 1975, Editura Academiei R. S. România, București.

TDRG = Dr. H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, Band I—III, Bukarest, Staatsdruckerei, 1903—1924.

TGl = Mircea Tomescu, *Glosar din județul Olt*, Slatina, 1944.

TGr = Teofil Teaha, *Graiul din Valea Crișului Negru*, Editura Academiei R. P. R., București, 1961.

Tr. B = Th. N. Trâpcea, *Cuvintele de origine sîrbească din graiul bănățean*, în AUT, II, 1964, p. 266—275.

T. Pamf. = „Tudor Pamfile". Revistă de limbă, literatură și artă populară, Dorohoi, an I (1923) ș.u.

UGl = D. Udrescu, *Glosar regional Argeș*, București, 1967.

V = Vasile Vaida, *Material jargon de dialect sălăgian*, în „Tribuna", Sibiu, VII, 1890, nr. 83—97.

VG = V. Vîrcol, *Graiul din Vîlcea*, București, 1910.

VGl = Alexiu Viciu, *Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal*, București, 1907.

BDD-A1451 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 12:55:57 UTC)